

KIEKYBINIS SOCIOLOGINIS VISUOMENĖS NUOMONĖS TYRIMAS

Tyrimo ataskaita

UŽSAKOVAS:

Būsto energijos taupymo agentūra
Švitrigailos g. 7, Vilnius

VYKDYTOJAS:

UAB „Factus Dominus“

Adresas: Gedimino g. 13, 44318 Kaunas

Tel.: (8~37) 73 40 50

faksas: (8~37) 20 81 08

El. paštas: info@factus.lt

Kaunas, 2014 m.

TURINYS

ĮVADAS.....	7
1. TYRIMO METODIKA.....	9
2. TYRIMO DALYVIŲ SOCIODEMOGRAFINĖS CHARAKTERISTIKOS.....	13
3. TYRIMO REZULTATŲ ANALIZĖ.....	26
3.1. Būsto būklės vertinimas	26
3.2. Informuotumas apie energijos taupymo galimybes, daugiabučių namų atnaujinimo programą, programos vertinimas.....	31
3.3. Programos patrauklumas, pasitikėjimas organizatorių ir dalyvių kompetencijomis	44
3.4. Ketinimas dalyvauti programoje arba savarankiškai diegti energijos taupymo priemonės.....	50
4. TYRIMO REZULTATŲ APTARIMAS.....	58
IŠVADOS.....	59
PRIEDAI.....	61

PAVEIKSŲ SĄRAŠAS

1 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal tikslines tyrimo grupes, proc., N=1082	13
2 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal gyvenamąją vietą, proc.	13
3 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal gyvenvietės dydį, proc.	15
4 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal lytį, proc.	15
5 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal amžių, proc.	16
6 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal išsilavinimą, proc.	16
7 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal tautybę, proc.	17
8 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal užimtumo statusą, proc.	17
9 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal tai, ar jiems priklauso kompensacija už būsto šildymo išlaidas, proc.	18
10 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal vidutines šeimos pajamas per mėnesį, proc.	19
11 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal vidutines individualias pajamas per mėnesį, proc.	19
12 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal gyvenamojo būsto tipą, proc.	20
13 pav. Senos statybos daugiabučiuose gyvenančių respondentų pasiskirstymas pagal tai, ar daugiabutis yra renovuotas, proc.	21
14 pav. Respondentų nurodyti daugiabučių, kuriuose jie gyvena, renovacijos metai (N=54).....	21
15 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal tai, kelių aukštų name / daugiabutyje jie gyvena, proc.	22
16 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal tai, kelių butų name / daugiabutyje jie gyvena, proc.	23
17 pav. Daugiabučiuose gyvenančių respondentų pasiskirstymas pagal tai, kas vykdo pastato administravimo funkcijas, proc.	23
18 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal tai, kelių kambarių bute/ name jie gyvena, proc.	24
19 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal gyvenamo būsto priklausomybės statusą, proc.	25
20 pav. Respondentų atsakymų į klausimą „Kaip vertinate savo namo/ daugiabučio būklę šiuo metu?“ pasiskirstymas, proc.	26
21 pav. Respondentų atsakymų į klausimą „Kaip vertinate savo gyvenamojo būsto patalpų oro temperatūrą šaltuoju metų laiku?“ pasiskirstymas, proc. ..	27

22 pav. Respondentų atsakymų į klausimą „Kaip vertinate savo gyvenamojo būsto patalpų oro temperatūrą šiltuoju metų laiku?“ pasiskirstymas, proc.	27
23 pav. Respondentų atsakymų į klausimą „Kaip vertinate savo gyvenamojo būsto patalpų oro kokybę šaltuoju metų laiku?“ pasiskirstymas, proc..	28
24 pav. Respondentų atsakymų į klausimą „Kaip vertinate savo gyvenamojo būsto patalpų oro kokybę šiltuoju metų laiku?“ pasiskirstymas, proc.	29
25 pav. Respondentų nurodytų kainų, kurios buvo paskaičiuotos mokėti už patalpų šildymo paslaugas už paskutinį sausio mėn., vidurkių pasiskirstymas priklausomai nuo gyvenamojo būsto dydžio, Lt.....	30
26 pav. Respondentų atsakymų į klausimą „Kokias energijos taupymo galimybes žinote?“ pasiskirstymas, proc.	32
27 pav. Respondentų atsakymų į klausimą „Ar Jums teko girdėti apie daugiabučių namų atnaujinimo (modernizavimo) programą?“ pasiskirstymas, proc.	33
28 pav. Respondentų atsakymų į klausimą „Ar Jums teko girdėti apie daugiabučių namų atnaujinimo (modernizavimo) programą?“ pasiskirstymas pagal gyvenamąją vietą ir gyvenamo pastato aukštų skaičių, proc.	34
29 pav. Respondentų nurodyti informacijos apie Programą šaltiniai, proc. ...	35
30 pav. Respondentų atsakymų į klausimą „Ar esate susipažinęs su daugiabučių namų atnaujinimo (modernizavimo) programa?“ pasiskirstymas, proc.	36
31 pav. Respondentų pateiktų vertinimų, ar informacija apie šiuos Programos aspektus: – tikslai, nauda, rezultatai, kas gali dalyvauti renovacijos programoje, kas yra Programos įgyvendinimo proceso organizatoriai ir į ką galima kreiptis, norint sužinoti daugiau informacijos apie renovaciją, - jiems yra aiški/ suprantama, pasiskirstymas, proc.	37
32 pav. Respondentų pateiktų vertinimų, ar informacija apie šiuos Programos aspektus: – finansavimo sąlygos, dalyvių finansiniai įsipareigojimai, atrankos kriterijai, teisės, valstybės paramos teikimo tvarka, išylančios problemos, - jiems yra aiški/ suprantama, pasiskirstymas, proc.	38
33 pav. Girdėjusių apie Programą respondentų atsakymų į klausimą „Ar, Jūsų manymu, informacijos apie daugiabučių namų atnaujinimo (modernizavimo) programą yra pakankamai?“ pasiskirstymas, proc.	40
34 pav. Girdėjusių apie Programą respondentų atsakymų į klausimą „Ar, Jūsų manymu, informacijos apie daugiabučių namų atnaujinimo (modernizavimo) programą yra pakankamai?“ pasiskirstymas pagal gyvenamąją vietą, proc. ..	40
35 pav. Girdėjusių apie Programą respondentų pasiskirstymas pagal tai, kokia dalis jų žino pagrindinius Programos aspektus, proc.	42
36 pav. Su Programa bent iš dalies susipažinusių respondentų pasiskirstymas pagal tai, kokia dalis jų žino pagrindinius Programos aspektus, proc.	43

37 pav. Girdėjusių apie Programą respondentų pasiskirstymas pagal tai, kiek, jų manymu, Programa yra patraukli daugiabučių namų gyventojams, proc.	44
38 pav. Girdėjusių apie Programą respondentų pasiskirstymas pagal tai, kaip jie vertina įvairius daugiabučių namų atnaujinimo (modernizavimo) programos aspektus, proc.	45
39 pav. Įvairių daugiabučių namų atnaujinimo (modernizavimo) programos aspektų vertinimo vidurkiai.....	46
40 pav. Girdėjusių apie Programą respondentų pasiskirstymas pagal tai, kaip jie pasitiki Aplinkos ministerijos, Būsto energijos taupymo agentūros ir Valstybinės teritorijų planavimo ir statybos inspekcijos kompetencijomis, reikalingomis Programai įgyvendinti, proc.	47
41 pav. Girdėjusių apie Programą respondentų pasiskirstymas pagal tai, kaip jie pasitiki Savivaldybės, Savivaldybės paskirto programos administratoriaus, , Daugiabučio administratoriaus, bankų ir rangovų kompetencijomis, reikalingomis Programai įgyvendinti, proc..	48
42 pav. Pasitikėjimo Programos įgyvendinimo proceso organizatorių ir dalyvių kompetencijomis vertinimo vidurkiai.....	49
43 pav. Renovuotiniuose daugiabučiuose gyvenančių respondentų pasiskirstymas pagal tai, ar norėtų, kad jų daugiabutis būtų renovuojamas, pasinaudojant galiojančia Programa, proc. (N=606)	50
44 pav. Argumentai, kuriais remiantis respondentai aiškina norą pasinaudoti galiojančia daugiabučių renovacijos programa, proc. (N=273)	52
45 pav. Argumentai, kuriais remiantis respondentai aiškina nenorą pasinaudoti galiojančia daugiabučių renovacijos programa, proc. (N=333)	53
46 pav. Respondentų atsakymų į klausimą „Ar Jūsų daugiabutis yra įtrauktas į Savivaldybės patektą renovuotinių pastatų sąrašą?“ pasiskirstymas, proc. (N=606)..	55
47 pav. Respondentų atsakymų į klausimus apie tai, ar gyventojai diskutuoja apie galimybę pasinaudoti Programa, ar yra planuojama šia Programa pasinaudoti ir ar planuojama savarankiškai diegti energijos taupymo priemonės, proc. (N=606).....	55
48 pav. Respondentų nurodyti daugiabutyje planuojami pakeitimai, proc. (N=157)..	57

LENTELIŲ SĄRAŠAS

1 lentelė. Numatytas respondentų skaičius pagal apskritis ir savivaldybes	11
2 lentelė. Numatytas respondentų pasiskirstymas pagal TG1 ir TG2 grupes, gyvenamąją vietą, lytį ir amžių	12
3 lentelė. Respondentų pasiskirstymas pagal apskritis	14
4 lentelė. Respondentų pasiskirstymas pagal nurodytus namo statybos metus	20
5 lentelė. Renovuotiniuose daugiabučiuose gyvenančių respondentų pasiskirstymas pagal tai, ar norėtų, kad jų daugiabutis būtų renovuojamas, pasinaudojant galiojančia Programa, priklausomai nuo pastato aukštų skaičiaus, proc. (N=606)	51
6 lentelė. Respondentų nurodytų sumų, kiek per mėnesį galėtų skirti renovacijos darbams statistinės reikšmės, Lt (N=297)	54
7 lentelė. Respondentų atsakymų į klausimą „Ar daugiabučio gyventojai diskutuoja apie galimybę pasinaudoti daugiabučių namų atnaujinimo (modernizavimo) programa?“ pasiskirstymas priklausomai nuo to, ar priklauso kompensacija už būsto šildymo išlaidas	56
8 lentelė. Respondentų atsakymų į klausimą „Ar planuojama renovacija, pasinaudojant daugiabučių namų atnaujinimo (modernizavimo) programa?“ pasiskirstymas priklausomai nuo to, ar priklauso kompensacija už būsto šildymo išlaidas	56

IVADAS

Energijos naudojimo efektyvumas yra vienas iš ekonominių bei energetinių rodiklių, pagal kurį Lietuva atsilieka nuo kitų Europos Sąjungos šalių. Keliama prielaida, jog tokiai situacijai padėjo susiformuoti ilgą laiką buvusi pigi importuojama energija, kurios kainos pastaraisiais metais ypatingai padidėjo. Kaip nurodoma daugiabučių namų atnaujinimo programoje, yra paskaičiuota, jog apie 78 proc. pastatų Lietuvoje energiją vartoja neefektyviai. Apie pusę Lietuvos gyventojų gyvena daugiabučiuose namuose, kurių dauguma pastatyti per praėjusio amžiaus paskutinius keturis dešimtmečius, kuomet vyravo stambiaplokščių, energijos požiūriu neekonomiškų, namų statyba, tad energijos taupymo efektyvumas yra plataus masto problema. Teigiama, kad būsto savininkai (apie 550 tūkst. šeimų) už šildymą per šildymo sezoną sumoka daugiau kaip 2,500 Lt (didžioji dalis jų gauna kompensacijas). Didėjant energijos kainoms, prasčiau gyvenančios šeimos nebegali susimokėti už šildymą, taip pat vis daugiau Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšų yra skiriama kompensacijoms.

Apžvelgus daugiabučių namų modernizavimo programoje (toliau Programa) bei viešojoje erdvėje pateikiamą statistiką, galime teikti, kad energijos naudojimo efektyvumo problematika yra opi. Nieko nedarant ir toliau bus neefektyviai vartojama energija ir būstų savininkai vis daugiau ir daugiau lėšų turės skirti didėjančioms šiluminės energijos sąskaitoms apmokėti. Modernizavus būstus, sumažėtų išlaidos šiluminei energijai, pagerėtų gyvenimo bei komforto sąlygos ir būsto vertė bei sumažėtų per metus išmetamo į atmosferą anglies dioksido. Šilumos tiekėjų asociacijos pateikiamais faktinės energijos vartojimo duomenimis, įgyvendinus efektyvias energiją taupančias priemones tik 4 pastatų grupėje (kurie suvartoja daugiau, kaip 200 kWh/m² per metus): 157 tūkst. šeimų (apie 4.000 daugiabučių namų) pagerintų gyvenimo sąlygas, sumažėtų socialinė įtampa; į pastatų atnaujinimą būtų investuota apie 2,8 mlrd. Lt; kiekvienais metais būtų sutaupyta apie 0,8 TWh šiluminės energijos, arba apie 240 mln. Lt per metus; po projektų įgyvendinimo būsto savininkai iš karto galėtų gauti ne mažesnę, kaip 10 proc. finansinę naudą, t.y. jiems liktų apie 24 mln. Lt, kuriuos jie galėtų panaudoti savo kitoms reikmėms.

Siekiant nustatyti ir įvertinti Programos rezultatus jau yra parengtos keturios stebėsenos ataskaitos, kurios parengtos 2007 m. (I etapas), 2008 m. (II etapas), 2009

m. (III etapas) ir 2010 m. Apklausus atnaujintų daugiabučių gyventojus paaiškėjo, kad po įvykdyto daugiabučio namo atnaujinimo (modernizacijos) jų turto vertė ženkliai padidėjo (59 proc.) arba padidėjo (37 proc.). 93 proc. gyventojų pareiškė, kad patartų ir kitoms bendrijoms dalyvauti Programoje (2010 m. Atnaujintų (modernizuotų) daugiabučių namų atnaujinimo (modernizavimo) programos įgyvendinimo stebėseną, 2011).

Visgi, nors energijos naudojimo efektyvumo problema, pakankamai opi ir nors daugiabučių namų gyventojai pritaria pastatų atnaujinimo būtinybei, jie taip pat susiduria su įvairiais trukdžiais, tokiais kaip, kolektyvinio sprendimo problematika, baimė rizikuoti turint nepakankamai informacijos bei prisiimant bet kokius kreditinius įsipareigojimus, nepasitikėjimas specialistų nurodomais po renovacijos būsiančiais mažesnio šiluminės energijos suvartojimo kiekiais. Pasikeitus naujam finansavimo modeliui, gyventojams nėra taip paprasta perprasti naująją sistemą ir suprasti kiek ir kokių veiklų yra kompensuojama, kokią sumą reikia investuoti, kiek ir kaip tas atsipirks, dėl to labai reikalingas tinkamas jų švietimas bei informavimas.

Daugiabučių atnaujinimo (modernizavimo) programos tikslas - skatinti daugiabučių namų butų savininkus atnaujinti (modernizuoti) daugiabučius namus, siekiant geresnės gyvenimo kokybės, racionalaus energinių išteklių naudojimo ir biudžeto išlaidų mažinimo būsto šildymo išlaidoms kompensuoti. Programoje nurodoma, kad iki 2020 metų bus siekiama modernizuoti 70 procentų (24 000) daugiabučių namų, kurių statybos leidimai išduoti iki 1993 metų, šiluminės energijos sąnaudos modernizuotų daugiabučių namų naudingojo ploto vienetui sumažės iki 30 procentų, palyginti su šiluminės energijos sąnaudomis prieš namo atnaujinimą (modernizavimą), apie 400 tūkst. tonų per metus sumažės išmetamo į atmosferą anglies dioksido.

Kanadiečiai siūlo taikyti Energijos vartojimo efektyvumo informavimo programą (ang. Energy Efficiency Awareness Program) informuojant žmones apie energijos taupymo galimybes. Jie teigia, kad be technologinių pokyčių, labai svarbus žmogaus elgesys (Implementing an energy efficiency awareness program, 2012, prieiga internetu:

http://oee.nrcan.gc.ca/sites/oee.nrcan.gc.ca/files/files/pdf/publications/commercial/Awareness_Program_e.pdf).

1. TYRIMO METODIKA

Tyrimo tikslas – išsiaiškinti daugiabučių namų gyventojų informuotumą apie Programą ir kitas energijos taupymo galimybes, ketinimą dalyvauti Programoje arba savarankiškai diegti energijos taupymo priemones, jų nuomonę apie ekonominę energijos taupymo naudingumą, Programos finansavimo ir valstybės paramos sąlygas ir jos teikimo tvarką, pasitikėjimą Programos įgyvendinimo proceso organizatoriais ir dalyviais.

Tyrimo tikslinės grupės:

- Renovuotinių daugiabučių namų gyventojai, būstų savininkai – visi 1993 m. ir senesnės statybos metų daugiabučių namų gyventojai (toliau TG1);
- Plačioji visuomenė – visi Lietuvos gyventojai (toliau TG2).

Tyrimo metodas – Lietuvos gyventojų apklausa, pagal tyrėjų parengtą ir užsakovo patvirtintą klausimyną, laikantis WAPOR (ang. World Association for Public Opinion Research) taisyklių bei laikantis visų socialinių tyrimų kokybės standartų. Tyrimo instrumentas – 11 puslapių klausimynas. Pagrindinę klausimyno dalį sudaro 25 klausimai, respondento duomenys – 18 klausimų.

Pateikiami klausimai suskirstyti į penkias atskiras dalis pagal tyrimo objektą:

- Būsto būklės vertinimas;
- Informuotumas apie energijos taupymo galimybes, daugiabučių namų atnaujinimo programą, programos vertinimas;
- Programos patrauklumas, pasitikėjimas organizatorių ir dalyvių kompetencijomis;
- Ketinimas dalyvauti programoje arba savarankiškai diegti energijos taupymo priemones;
- Keletas klausimų apie Jus ir būstą, kuriame gyvenate.

Vykdamas apklausą naudotas tiesioginio interviu (*angl. Face-to-face*) metodas, kurio metu respondentus apklausė ir klausimyną pildė specialių apmokymų kursą išklausę 40 „Factus dominus” apklausėjų. Specialių mokymų metu buvo supažindinama su klausimais, informacija, kurią darbuotojai gali teikti paaiškindami sąvokas. Apklausėjai buvo mokomi pildyti klausimyną, surasti klaidas netaisyklingai užpildytose anketose.

Pasitaikydavo atveju, kai respondentai pageidavo patys užpildyti klausimyną. Siekiant užtikrinti respondentų visišką privatumą, sumažinti respondentų socialinį šališkumą, baimę atsiskleisti prieš šeimos narius, gimines ar draugus bei norint sumažinti tyrimo duomenų paklaidą, respondentams buvo leidžiama pildyti klausimynus patiems, pateikus jiems detalias instrukcijas apie klausimyno pildymą su prašymu būti atidžiam ir stengtis nepraleisti nei vieno atsakymo, kadangi kiekvieno nuomonė yra labai svarbi. 81,7 proc. visų klausimynų pildė tik apklausėjas ir 18,3 proc. klausimynų užpildė patys respondentai. Vidutinė interviu trukmė – 20 min.

Apklausėjų darbo kokybė buvo kontroliuojama tikrinant anketas. Tikrinant anketas rastos 27 nekokybiškos anketos. Tarkim, į klausimą, kur buvo prašoma pažymėti vieną atsakymo variantą, buvo pažymėti keli, kai kur užbraukti patys klausimai, rasta logikos klaidų (atsakymai prieštarauja anksčiau buvusiems). Kai kurie apklausėjai patys pranešė radę tokių anketų. Tokios anketos buvo pašalintos iš tolimesnės duomenų analizės, nes būtų iškreipę tyrimo duomenis. Į tuos regionus, kuriuose buvo pridaryta klaidų, apklausėjai vyko antrąsyk ir naudodamiesi tuo pačiu atrankos principu, papildomai apklausė dar 27 respondentus. Tikrinant apklausėjų darbo kokybę, buvo tikrinami respondentų imties kontrolės lapai bei telefonu pakartotinai buvo susisiekiama su 15 proc. respondentų.

Duomenys buvo suvedami į duomenų bazę SPSS formate. Duomenų suvedėjams vyko specialūs mokymai kaip suvesti duomenis pagal užpildytus klausimynus, kaip atrasti apklausėjų klaidas ir jas eliminuoti nesuvedant į duomenų matricą. Duomenų suvedimo kokybė bus tikrinama patikrinant klausimynų suvedimo nuoseklumą ir tikslumą automatinėmis priemonėmis (naudojant filtrus, skaičiuojant pasiskirstymus) ir rankiniu būdu.

Tyrimo rezultatai apdoroti su IBM SPSS 20.0 for Windows programa. Norint vaizdžiau pateikti gautus rezultatus buvo naudojama Excel for Windows programa.

Statistiškai reikšmingiems skirtumams tarp skirtingų sociodemografinių tiriamųjų charakteristikų nustatyti buvo naudotas Chi kvadrato (χ^2) kriterijus¹.

---

¹ Chi-kvadrato testas naudojamas hipotezėms apie kintamojo skirstinį populiacijoje tikrinti (t. y., ar empirinio ir teorinio skirstinių skirtumas yra reikšmingas), dviejų kintamųjų nepriklausomumui ar vieno kintamojo homogeniškumui tikrinti (Pūkėnas, 2005). Plačiau apie kriterijaus taikymą žr. Čekanavičius, Murauskas (2000), p. 197-214, K. Pūkėnas (2005) p. 106-108, Vaitkevičius, Saudargienė (2006) p.137, p.185.

Imties dydis. Iš viso buvo apklankyti 1175 namų ūkiai, buvo apklausti 1082 respondentai nuo 18 m. amžiaus. Atsako dažnis – 92,1 proc. Dėl įvairių priežasčių tyrime nedalyvavo 93 (7,9 proc.) respondentai. Pagrindinės atsisakymo priežastys: „neturiu laiko“, „nesutinku pildyti jokių anketų, nes tai laiko gaišimas“, „man tai neįdomu“, sirgo, buvo neblaivus (-i), argumentuodami, jog „per ilga anketa“, „labai mano asmeninis reikalas ką aš galvoju“. Atsisakydavo teigdami, jog turi greitai išeiti, mažas vaikas neleidžia pildyti ir kt. Apklausa atlikta 2014 m. kovo 24 – balandžio 28 dienomis. Viename namų ūkyje buvo apklausiamas tik 1 respondentas.

Atrankos procedūra. Tyrimui atlikti buvo naudojama kvotinė atranka, kurios metu buvo vertinamas asmenų nuo 18 m. pasiskirstymas pagal lytį, amžių, gyvenamąją vietą.

Statistikos departamento prie LR Vyriausybės duomenimis, 2013 m. Lietuvoje gyveno 2971900 gyventojai. Norint atlikti reprezentatyvią apklausą, 95 proc. pasikliautiname intervale su 3 proc. paklaidos tikimybe, reikia apklausti 1067 asmenis. Prieš atliekant tyrimą buvo apskaičiuota, kiek respondentų reikia apklausti skirtingose apskrityse ir savivaldybėse, kad proporcingai atspindėtų bendrą gyventojų skaičių apskrityse bei savivaldybėse (Žr. 1 lentelę).

1 lentelė. Numatytas respondentų skaičius pagal apskritis ir savivaldybes

Vilniaus apskritis -259	Kauno apskritis - 218	Klaipėdos apskritis -118	Šiaulių apskritis - 113	Panevėžio apskritis -91
Elektrėnai - 9 Šalčininkai - 12 Širvintai - 6 Švenčionys - 10 Trakai - 11 Ukmergė - 15 Vilniaus r. - 27 Vilnius - 169	Birštonas -2 Jonava - 16 Kaišiadorys - 12 Kėdainiai - 20 Prienai - 11 Raseiniai - 13 Kauno r. - 25 Kaunas - 119	Šilutė - 17 Skuodas - 8 Palanga - 5 Neringa - 1 Kretinga - 14 Klaipėdos r. - 14 Klaipėda -59	Šiauliai -41 Radviliškis - 16 Kelmė - 12 Joniškis - 10 Akmenė -9 Šiaulių r. - 16 Pakruojis -9	Rokiškis -13 Biržai - 11 Pasvalys -10 Kupiškis -7 Panevėžio r. - 13 Panevėžys - 37
Tauragės apskritis - 42	Utenos apskritis - 56	Marijampolės apskritis - 57	Alytaus apskritis -58	Telšių apskritis - 55
Jurbarkas - 12 Pagėgiai - 4 Šilalė - 10 Tauragė -16	Anykščiai - 10 Ignalina - 7 Molėtai - 8 Visaginas - 9 Zarasai - 7 Utena - 15	Kalvarija - 4 Kazlų Rūda - 5 Marijampolė - 21 Šakiai - 12 Vilkaviškis - 15	Alytus - 22 Druskininkai - 8 Lazdijai - 8 Varėna - 10 Alytaus r. - 10	Mažeikiai - 21 Plungė - 14 Rietavas - 3 Telšiai - 17

Remiantis Lietuvos Respublikos 2011 m. visuotinio gyventojų ir būstų surašymo duomenimis, Lietuvoje iš viso yra 819434 butai daugiabučiame name, o vieno buto namų ir butų dviejų butų name – 552006. Taigi, butai daugiabučiuose

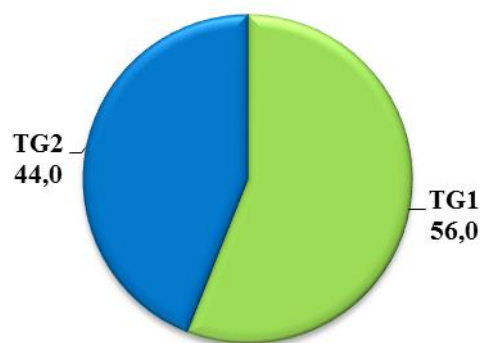
namuose sudaro 59,8 proc., o vieno buto namai ir butai dviejų butų name – 40,2 proc. Remiantis Valstybės registrų centro duomenimis, 1993 m. ir vėliau statytų daugiabučių Lietuvoje yra apie 5,5 proc. (t.y. apie 45068). Prie vieno buto namų ir butų dviejų butų name skaičiaus, pridėję 1993 m. ir naujesnės statybos daugiabučių skaičių, gauname, kad iš viso tokių būstų Lietuvoje yra 43,5 proc. Taigi, į TG1 ir TG2 grupes respondentai buvo skirstomi atsižvelgiant į bendrą būstų ir jame esančių namų ūkių pasiskirstymą, t.y. buvo apskaičiuota, kad TG1 grupei reikia apklausti 603 respondentus, TG2 – 464. Žemiau pateiktoje 2 lentelėje respondentų skaičius apskaičiuotas remiantis Lietuvos Respublikos 2011 m. visuotinio gyventojų ir būstų surašymo duomenimis, atsižvelgiant į būstų skaičių pagal tipą (vieno buto namas, butas dviejų butų name, butas daugiabučiame name) skaičių mieste ir kaime bei nuo 18 m. Lietuvos gyventojų pasiskirstymą pagal lytį bei amžiaus grupes 2013 m.

2 lentelė. Numatytas respondentų pasiskirstymas pagal TG1 ir TG2 grupes, gyvenamąją vietą, lytį ir amžių

TG1 - 603											
Miestas - 546											
Moterys - 308						Vyrai - 238					
18-24 m.	25-34 m.	35-44 m.	45-54 m.	55-70 m.	71 m. ir daugiau	18-24 m.	25-34 m.	35-44 m.	45-54 m.	55-70 m.	71 m. ir daugiau
33	42	48	55	71	59	33	41	43	47	49	25
Kaimas - 57											
Moterys - 30						Vyrai - 27					
18-24 m.	25-34 m.	35-44 m.	45-54 m.	55-70 m.	71 m. ir daugiau	18-24 m.	25-34 m.	35-44 m.	45-54 m.	55-70 m.	71 m. ir daugiau
3	4	5	5	7	6	4	4	5	5	6	3
TG2 - 464											
Miestas - 145											
Moterys - 82						Vyrai - 63					
18-24 m.	25-34 m.	35-44 m.	45-54 m.	55-70 m.	71 m. ir daugiau	18-24 m.	25-34 m.	35-44 m.	45-54 m.	55-70 m.	71 m. ir daugiau
9	11	13	15	18	16	9	11	11	12	13	7
Kaimas - 319											
Moterys - 167						Vyrai - 152					
18-24 m.	25-34 m.	35-44 m.	45-54 m.	55-70 m.	71 m. ir daugiau	18-24 m.	25-34 m.	35-44 m.	45-54 m.	55-70 m.	71 m. ir daugiau
18	23	26	30	38	32	21	26	27	30	31	17

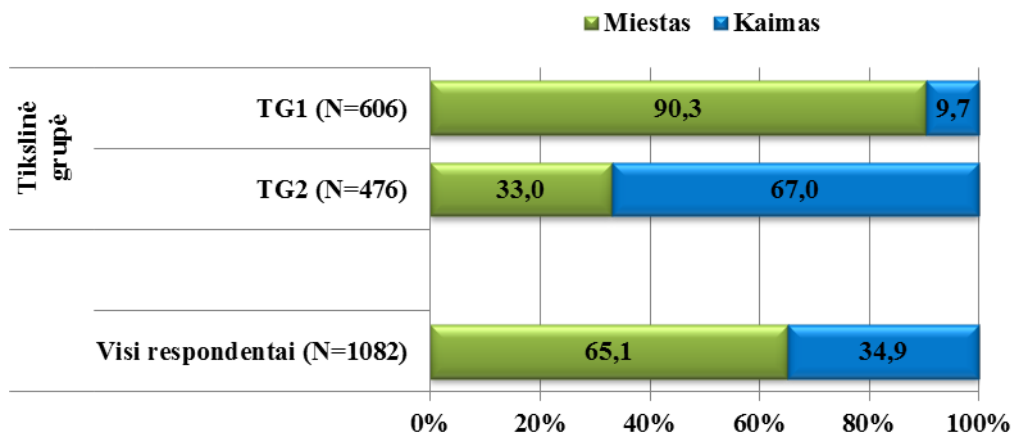
2. TYRIMO DALYVIŲ SOCIODEMOGRAFINĖS CHARAKTERISTIKOS

Iš 1082 tyrimo metu apklaustų Lietuvos gyventojų 606 atstovauja renovuotinių daugiabučių gyventojų tikslinę grupę – TG1 (56,0 proc.), o 467 respondentai – antrąją tikslinę grupę – TG2, apimančią vieno – dviejų butų namų gyventojus ir nerenuotinių (naujos statybos ir renovuotų bei renovuojamų senos statybos) daugiabučių gyventojus (44,0 proc.) (žr. 1 paveikslą).

1 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal tikslines tyrimo grupes, proc.,
N=1082

Pagal gyvenamąją vietą daugumą respondentų sudaro miesto, o maždaug trečdalį – kaimo gyventojai (žr. 2 paveikslą). Didžioji dauguma tikslinės grupės TG1 respondentų yra miesto gyventojai (gyvenantys kaime sudaro tik 9,7 proc.), o TG2 grupėje miesto gyventojai sudaro tik 33,0 proc. respondentų.

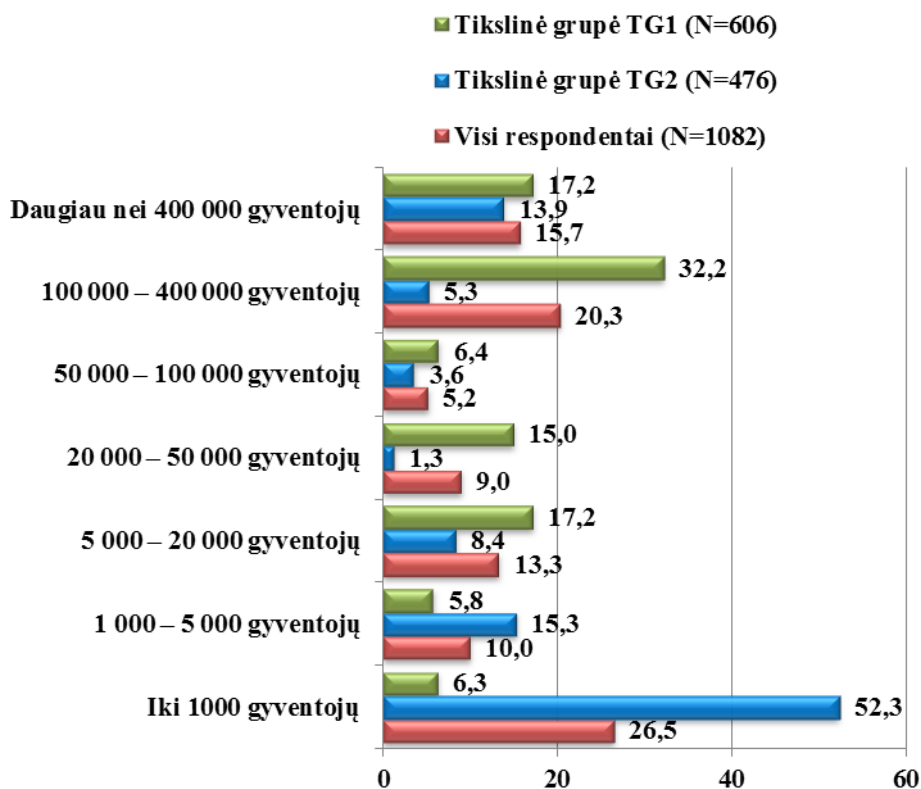
2 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal gyvenamąją vietą, proc.

Vertinant respondentų pasiskirstymą geografiniu aspektu, reikia pastebėti, kad jie reprezentuoja visų Lietuvos apskričių gyventojus, išlaikant proporcijas pagal bendrą gyventojų skaičių apskrityse: didžiausią dalį (24,4 proc.) respondentų sudaro Vilniaus apskrities gyventojai (TG1 ir TG2 atitinkamai 25,1 proc. ir 23,5 proc.), 20,4 proc. – Kauno apskrities (TG1 ir TG2 atitinkamai 24,1 proc. ir 15,8 proc.). Respondentų pasiskirstymo visose apskrityse rezultatai pateikiami 3 lentelėje.

3 lentelė. Respondentų pasiskirstymas pagal apskritis

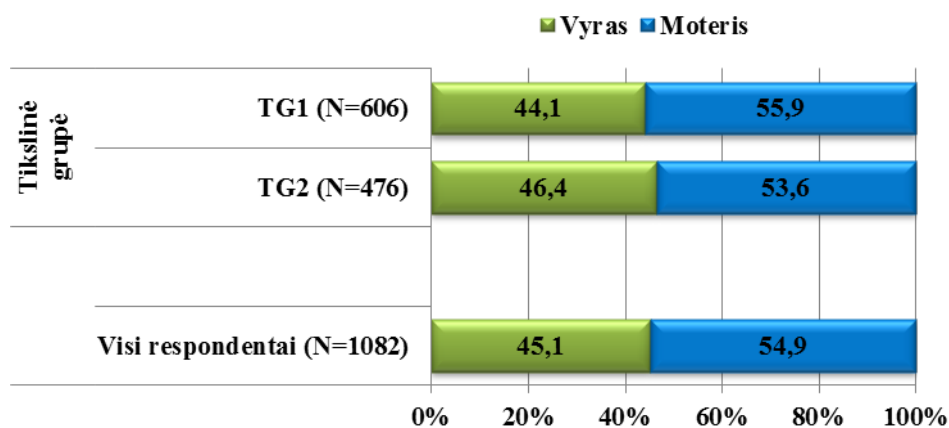
Apskritis:	TG1		TG2		Visi respondentai	
	N	Proc.	N	Proc.	N	Proc.
Vilniaus	152	25,1%	112	23,5%	264	24,4%
Kauno	146	24,1%	75	15,8%	221	20,4%
Klaipėdos	68	11,2%	50	10,5%	118	10,9%
Šiaulių	47	7,8%	67	14,1%	114	10,5%
Panevėžio	51	8,4%	43	9,0%	94	8,7%
Alytaus	33	5,4%	27	5,7%	60	5,5%
Utenos	35	5,8%	22	4,6%	57	5,3%
Marijampolės	31	5,1%	26	5,5%	57	5,3%
Telšių	27	4,5%	28	5,9%	55	5,1%
Tauragės	16	2,6%	26	5,5%	42	3,9%
Viso:	606	100,0%	476	100,0%	1082	100,0%

Iš 3 paveiksle pateikiamų rezultatų matyti, kad respondentai buvo apklausiami įvairaus dydžio gyvenvietėse. Didžiausia dalis (26,5 proc.) visų respondentų apklausta gyvenvietėse, kuriose gyvena iki 1 tūkst. gyventojų. TG1 grupės respondentų didžiausia dalis (32,2 proc.) apklausta miestuose, kuriuose gyvena nuo 100 tūkst. iki 400 tūkst. gyventojų, o dauguma TG2 grupės respondentų - gyvenvietėse, kuriose gyvena iki 1 tūkst. gyventojų.

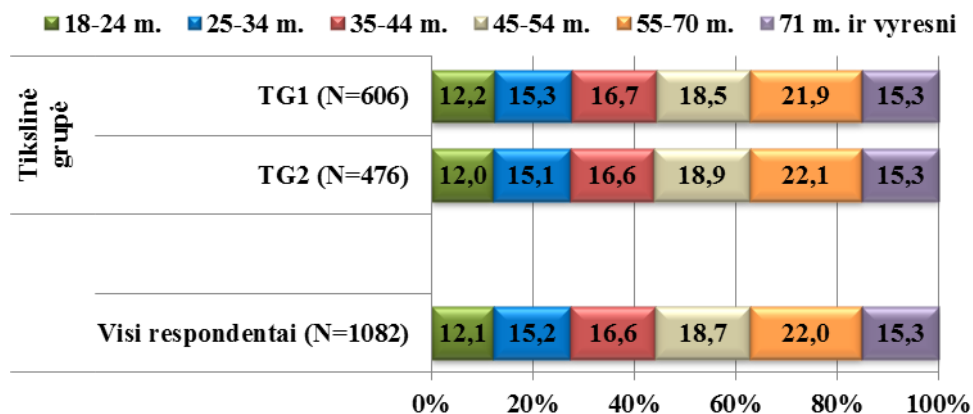
3 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal gyvenvietės dydį, proc.

Didesnę pusę visų respondentų sudaro moterys, vyrų yra 45,1 proc., o TG1 grupėje vyrai sudaro 44,1 proc., TG2 – 46,4 proc. (žr. 4 paveikslą).

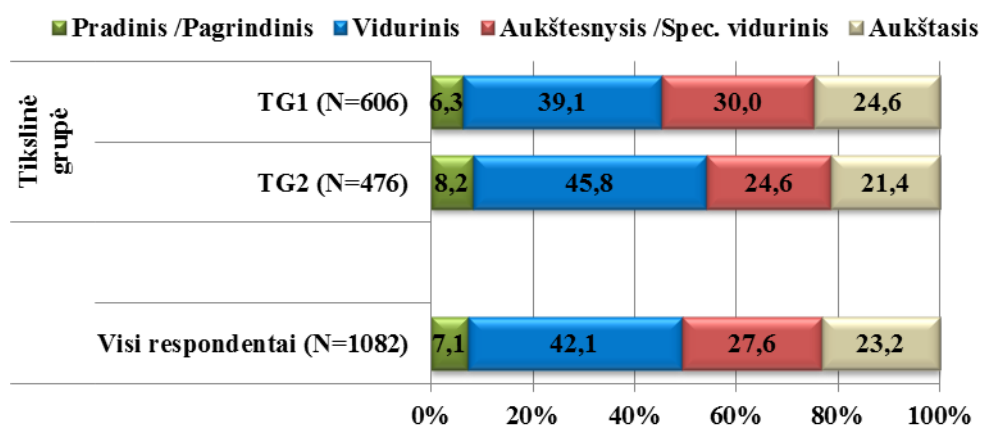
4 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal lytį, proc.

Vykdamas tyrimą, respondentai apklausai buvo atrenkami laikantis metodikoje numatytų amžiaus kvotų, todėl respondentų pasiskirstymas pagal amžiaus grupes yra gana tolygus ir reprezentuoja visos Lietuvos gyventojų pasiskirstymą (žr. 5 paveikslą)

5 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal amžių, proc.

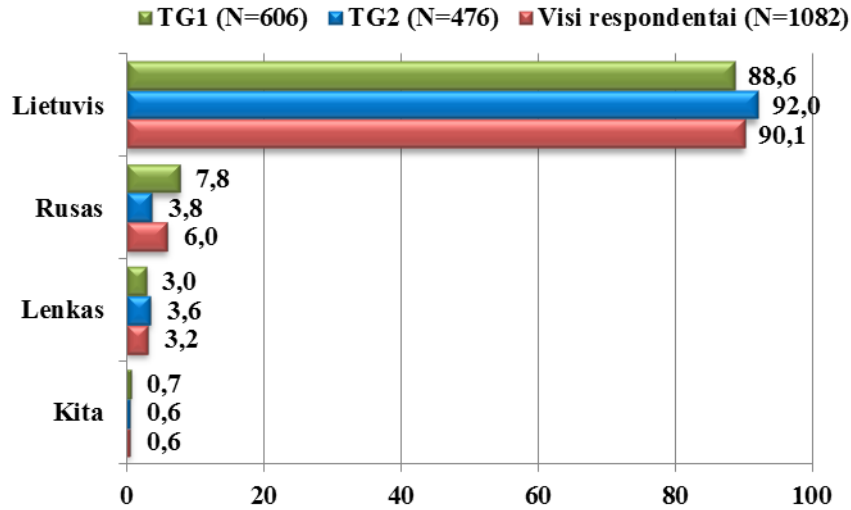
Kaip galima matyti 6 paveiksle, didžioji dalis respondentų yra įgiję vidurinį išsilavinimą (42,1 proc.), kiek daugiau nei ketvirtadalis – aukštesnįji/ spec. vidurinį (27,6 proc.), beveik ketvirtadalis – aukštąjį (23,2 proc.), o dar 7,1 proc. – ne aukštesnį nei pagrindinis. Tikslinėse grupėse respondentų pasiskirstymo pagal išsilavinimą proporcijos šiek tiek skiriasi, bet tendencijos yra išlaikomos tos pačios.

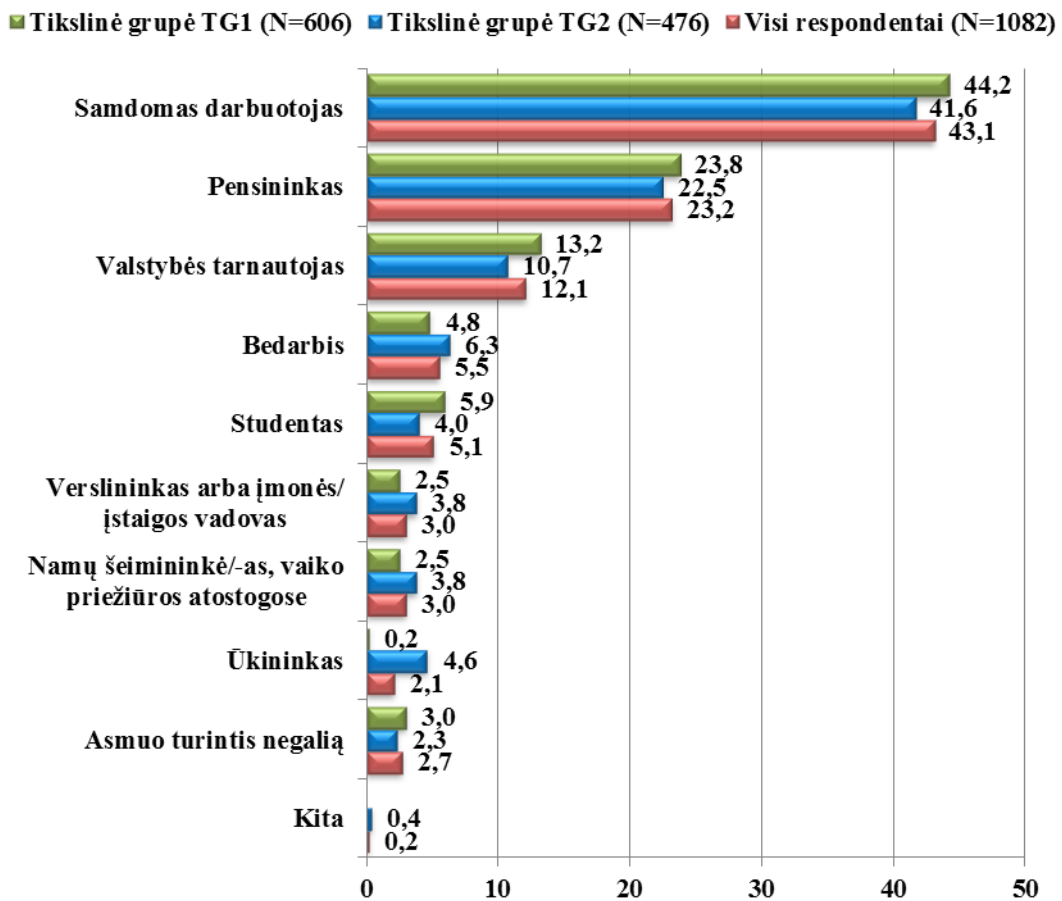
6 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal išsilavinimą, proc.

Absoliučią daugumą respondentų sudaro lietuvių tautybės atstovai, kitų tautybių – beveik dešimtadalis (6,0 proc. nurodė, kad yra rusų tautybės, 3,2 proc. – lenkų, o 0,6 proc. – kitų tautybių, tokių kaip baltarusių, ukrainiečių, gruzinų, romų, o vienas respondentas save įvardijo kaip „betautį“). Respondentų (visų ir atskirose tikslinėse grupėse) pasiskirstymas pagal tautybę vaizduojamas 7 paveiksle.

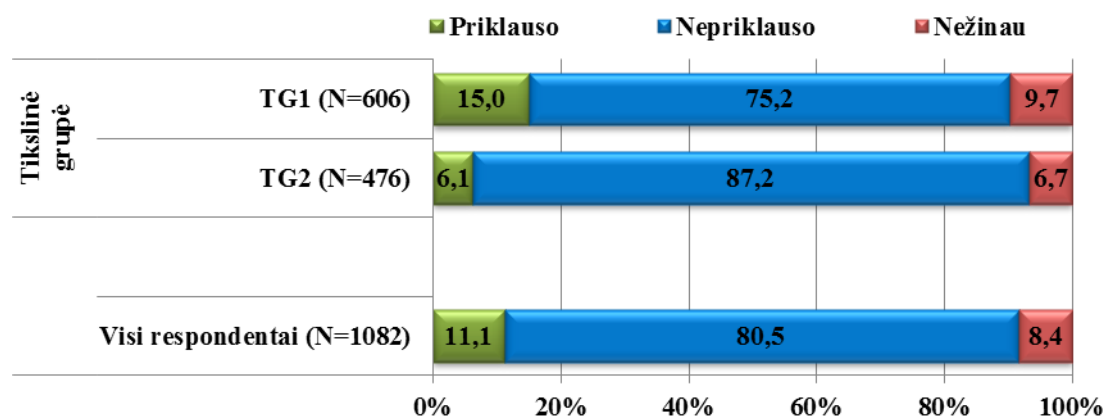
7 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal tautybę, proc.

8 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal užimtumo statusą, proc.

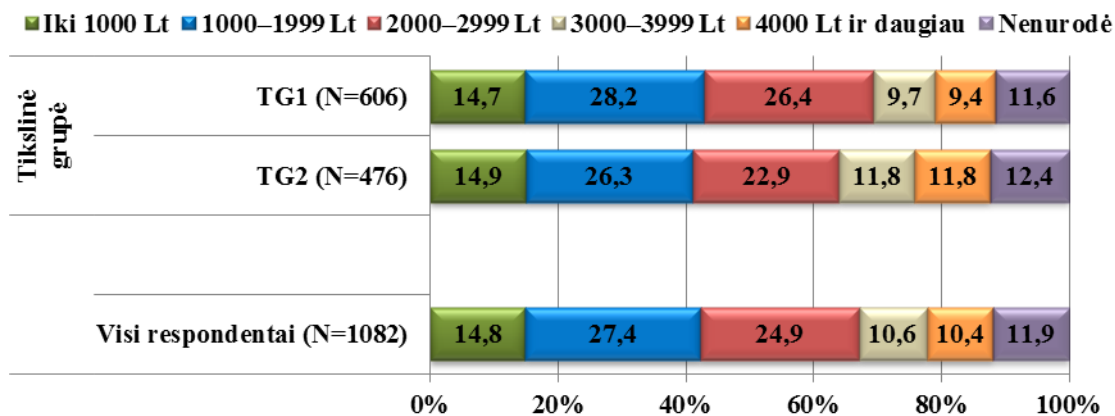
Vertinant tyrimo dalyvius pagal užimtumo statusą, didžiausią dalį (43,1 proc.) respondentų sudaro samdomi darbuotojai (TG1 ir TG2 atitinkamai 44,2 proc. ir 41,6 proc.), beveik ketvirtadalį (23,2 proc.) – pensininkai (TG1 ir TG2 atitinkamai 23,8 proc. ir 22,5 proc.), kiek daugiau nei dešimtadalį (12,1 proc.) – valstybės tarnautojai (TG1 ir TG2 atitinkamai 13,2 proc. ir 10,7 proc.), kiti respondentai, tokie kaip bedarbiai, studentai, verslininkai, ūkininkai, namų šeimininkės, negalią turintys asmenys ir kiti (t.y. *moksleivis* ir *privačia praktika* užsiimantis asmuo) viso sudaro kiek daugiau nei penktadalį visų respondentų. Detalus respondentų pasiskirstymas pagal užimtumo statusą pateiktas 8 paveiksle.

Didžioji dauguma (80,5 proc.) respondentų nurodė, kad kompensacija už būsto šildymo išlaidas jiems nepriklauso (TG1 ir TG2 atitinkamai 75,2 proc. ir 87,2 proc.), kad kompensacija priklauso nurodė maždaug dešimtadalis (TG1 ir TG2 atitinkamai 15,0 proc. ir 6,1 proc.), o 8,4 proc. nežinojo to, ar kompensacija priklauso (TG1 ir TG2 atitinkamai 9,7 proc. ir 6,7 proc.) (žr. 9 paveikslą).

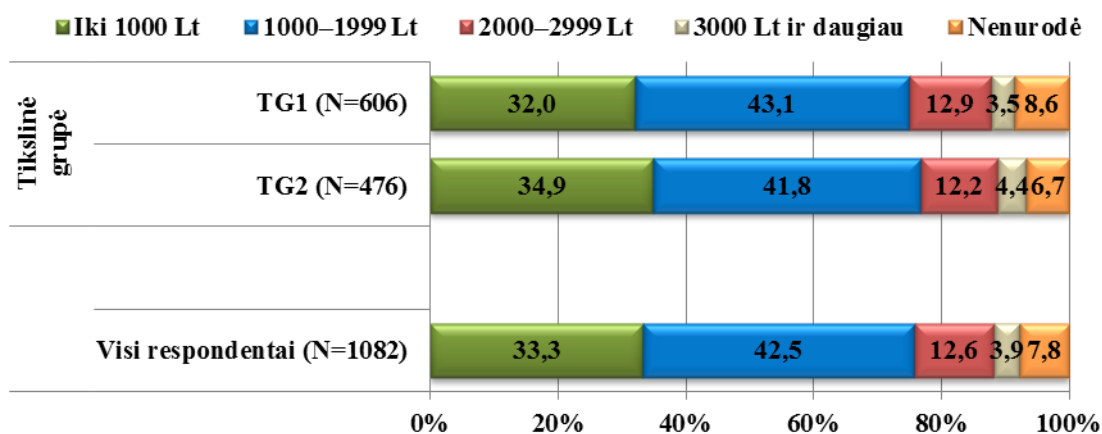

9 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal tai, ar jiems priklauso kompensacija už būsto šildymo išlaidas, proc.

Kaip galima matyti iš 10 paveiksle pateikiamų rezultatų, apie du trečdaliai respondentų nurodo, kad jų šeimos pajamos per mėnesį nesiekia 3000 Lt, o apie dešimtadalis nežinojo arba nesutiko nurodyti mėnesinių šeimos pajamų dydžio. O individualios mėnesinės pajamos (žr. 11 paveikslą) maždaug trims ketvirtadaliams respondentų nesiekia 2000 Lt, trečdaliui nesiekia 1000 Lt, o mažiau nei dešimtadalis respondentų nenurodė asmeninių pajamų dydžio.

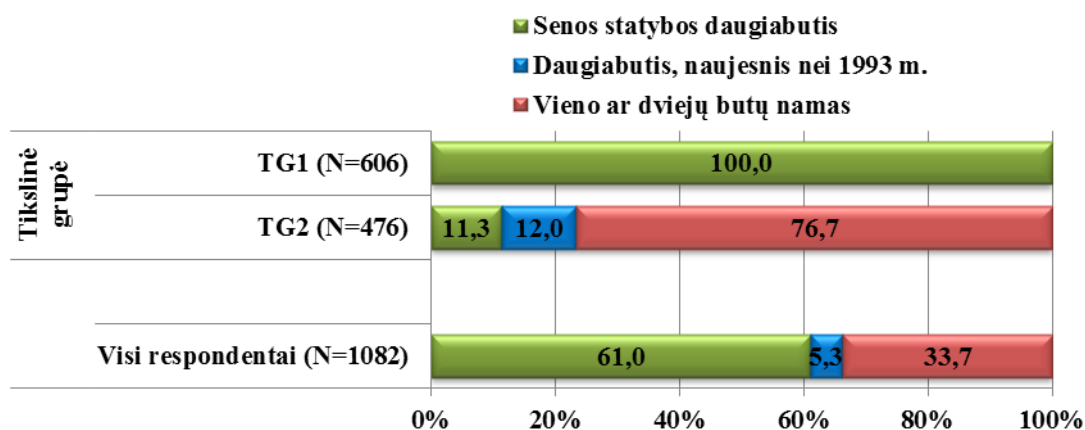

10 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal vidutines šeimos pajamas per mėnesį, proc.

11 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal vidutines individualias pajamas per mėnesį, proc.

Pagal būsto tipą, 61,0 proc. respondentų yra gyvenantys senos statybos daugiabučiuose, 33,7 proc. – vieno ar dviejų butų namuose, o 5,3 proc. – naujesniuose nei 1993 m. statybos daugiabučiuose. Kaip galima matyti iš 12 paveikslo, visi tikslinės grupės TG1 respondentai yra senos statybos daugiabučių gyventojai, o tikslinėje grupėje TG2 didžiąją daugumą sudaro vieno ar dviejų butų namų gyventojai (76,7 proc.), ir maždaug po dešimtadalį - naujos bei senos statybos daugiabučių gyventojai.

12 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal gyvenamojo būsto tipą, proc.

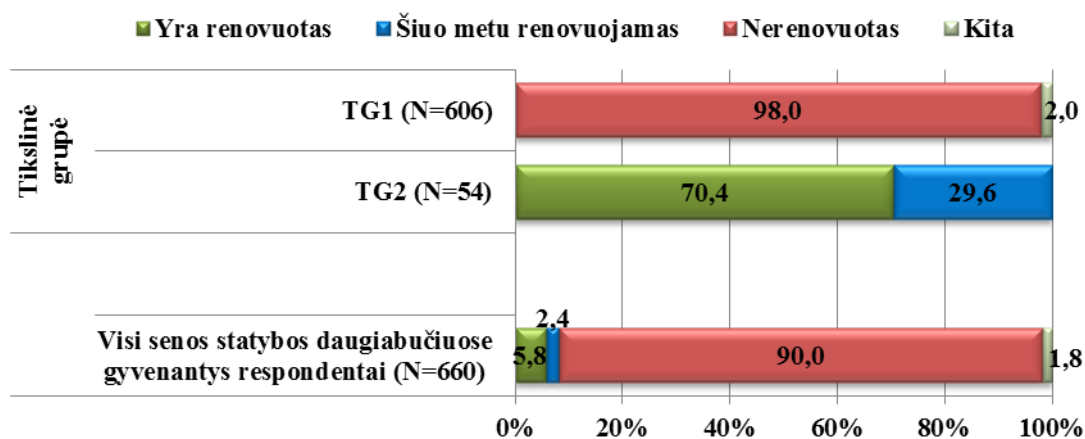
Apibendrinti respondentų atsakymų į klausimą apie namo, kuriame gyvena, statybos metus pateikiami 4 lentelėje. Dauguma respondentų nurodė, kad gyvena pastatuose, kurie pastatyti nuo 1961 m. iki 1993 m. (41,2 proc. 1961 – 1980 m., o 23,6 proc. 1981 – 1993 m.).

4 lentelė. Respondentų pasiskirstymas pagal nurodytus namo statybos metus

Namo statybos metai	TG1		TG2		Visi respondentai	
	N	Proc.	N	Proc.	N	Proc.
Iki 1919m.	1	0,2%	4	0,8%	5	0,5%
1919-1945m.	16	2,6%	18	3,8%	34	3,1%
1946-1960m.	52	8,6%	41	8,6%	93	8,6%
1961-1980m.	286	47,2%	160	33,6%	446	41,2%
1981-1993m.	160	26,4%	95	20,0%	255	23,6%
1994-2004m.	0	-	49	10,3%	49	4,5%
Nuo 2005m. iki dabar	0	-	47	9,9%	47	4,3%
Nenurodė	91	15,0%	62	13,0%	153	14,1%
Viso:	606	100,0%	476	100,0%	1082	100,0%

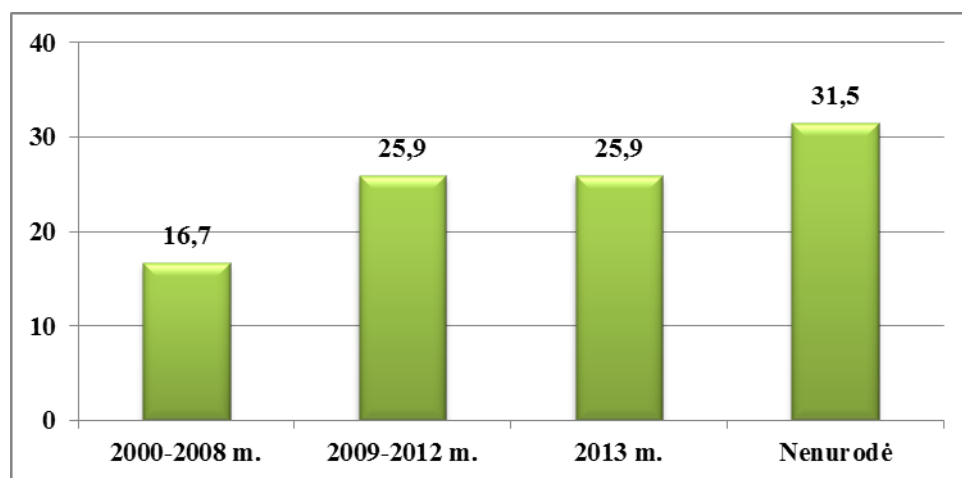
Senos statybos daugiabučiuose gyvenančių respondentų (N=660) buvo klausama, ar jų daugiabutis yra renovuotas – 90,0 proc. respondentų nurodė, kad daugiabutis nėra renovuotas. Renovuotų daugiabučių gyventojai sudaro 5,8 proc. visų

senos statybos daugiabučiuose gyvenančių respondentų. 2,4 proc. šių respondentų nurodė, kad daugiabutis yra renovuojamas šiuo metu, o 1,8 proc. apibūdino namo būklę kaip „kita“ ir nurodė, kad: *atliktas kapitalinis remontas, tvarkytas savo lėšomis, dalinai renovuotas, tvarkomas stogas, bus renovuojamas šiais metais ir nežino ar renovuotas*. Kaip galima matyti 13 paveiksle, renovuotuose arba renovuojamuose daugiabučiuose gyvenantys respondentai priskirti tikslinei grupei TG2, o nerenuotuose ir „kituose“ – TG1.

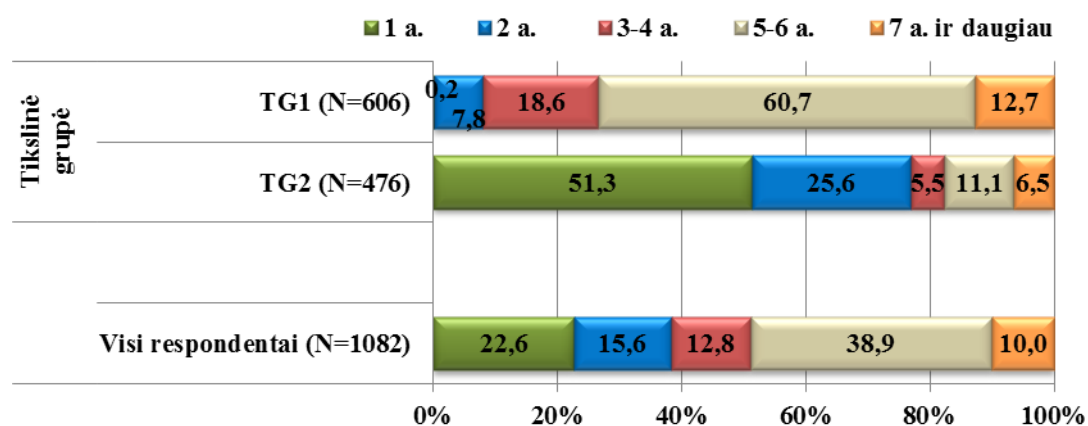
13 pav. Senos statybos daugiabučiuose gyvenančių respondentų pasiskirstymas pagal tai, ar daugiabutis yra renovuotas, proc.

Daugiau kaip pusė renovuotuose daugiabučiuose gyvenančių respondentų nurodė, kad renovacija buvo atlikta 2009 – 2013 m., 16,7 proc. – kad vykdyta 2000 – 2008 m, o beveik trečdalis nenurodė atliktos renovacijos metų (žr. 14 paveikslą).

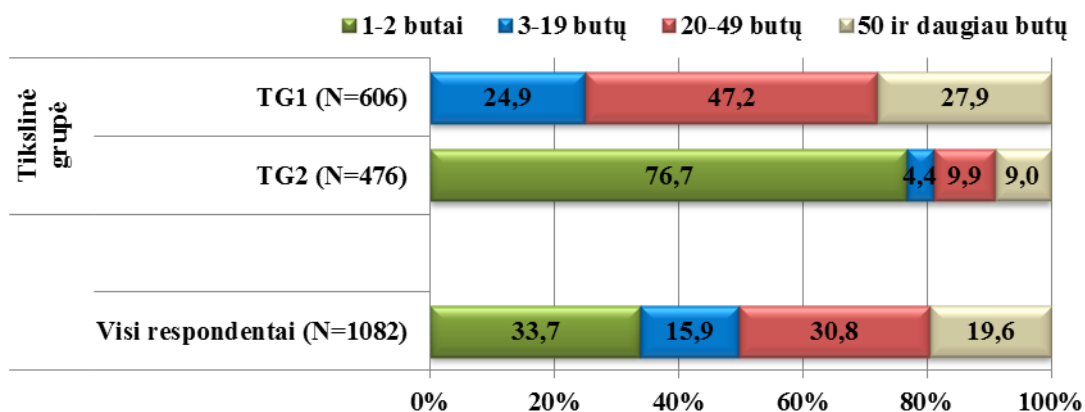
14 pav. Respondentų nurodyti daugiabučių, kuriuose jie gyvena, renovacijos metai (N=54)

Respondentų buvo prašoma nurodyti kelių aukštų name arba daugiabutyje jie gyvena. Kaip galima matyti iš 15 paveikslė pateikiamų rezultatų, 22,6 proc. respondentų nurodė, kad gyvena vieno aukšto name/ daugiabutyje, 15,6 proc. – dviejų, 12,8 proc. – trijų arba keturių, 38,9 proc. – penkių arba šešių, o dešimtadalis – septynių arba daugiau aukštų turinčiame name/ daugiabutyje. Dauguma tikslinės grupės TG1 respondentų (60,7 proc.) gyvena penkių arba šešių aukštų daugiabučiuose, o TG2 grupėje dauguma gyvena vieno (51,3 proc.) arba dviejų aukštų (25,6 proc.) pastatuose.

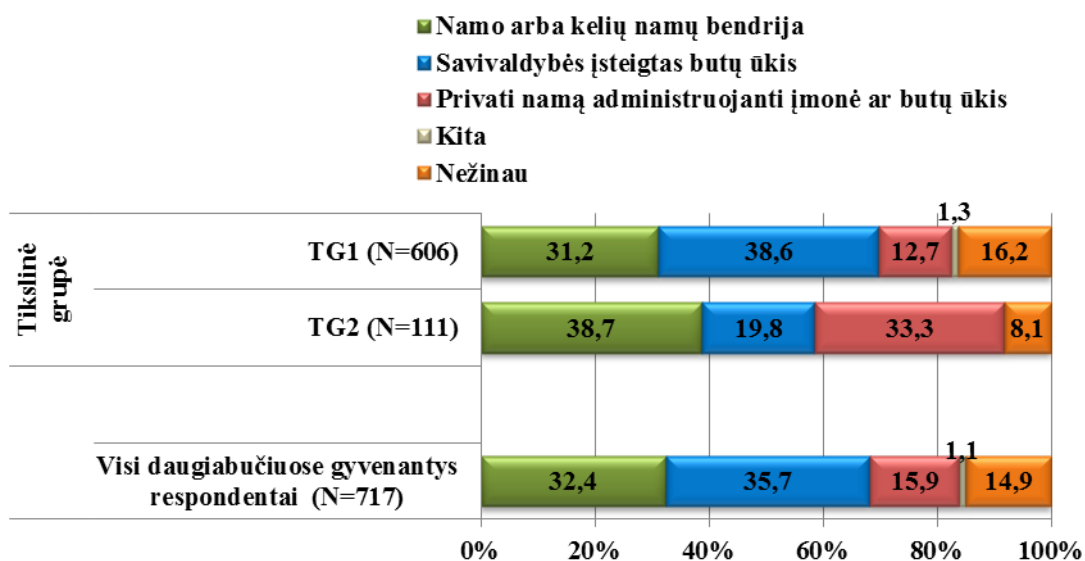
15 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal tai, kelių aukštų name / daugiabutyje jie gyvena, proc.

Pagal butų skaičių pastate respondentai pasiskirsto taip: 33,7 proc. gyvena vieno arba dviejų butų name, 15,9 proc. – pastate, kuriame yra nuo trijų iki 19 butų, 30,8 proc. – nuo 20 iki 49 butų, o beveik penktadalis – daugiabučiuose, kuriuose yra ne mažiau kaip 50 butų. Didžiausia dalis tikslinės grupės TG1 respondentų (47,2 proc.) gyvena daugiabučiuose, kuriuose yra nuo 20 iki 49 butų, o TG2 grupėje dauguma (76,7 proc.) gyvena vieno arba dviejų butų namuose (žr. 16 paveikslą).

16 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal tai, kelių butų name / daugiabutyje jie gyvena, proc.

Daugiabučiuose gyvenančių respondentų (N=717) buvo prašoma nurodyti, kas vykdo pastato administravimo funkcijas. 17 paveiksle pateikiami nurodytų atsakymų rezultatai.

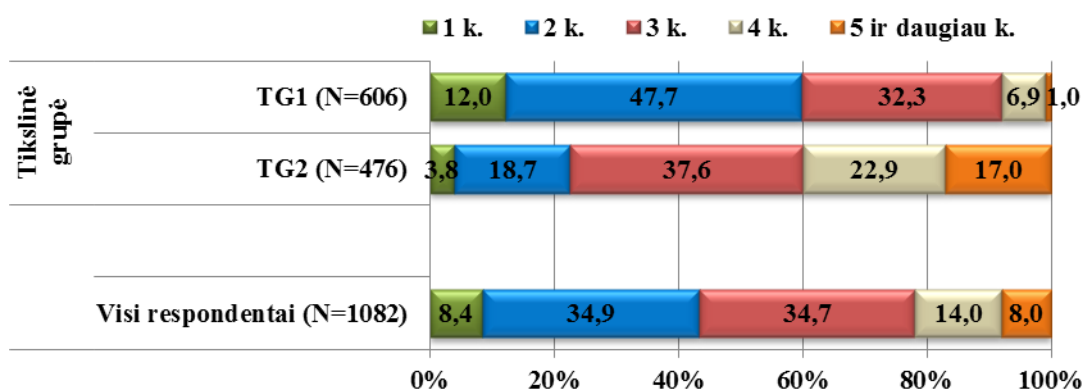

17 pav. Daugiabučiuose gyvenančių respondentų pasiskirstymas pagal tai, kas vykdo pastato administravimo funkcijas, proc.

Beveik trečdalis respondentų nurodė, kad jų daugiabutį administruoja įsteigta namo arba kelių namų bendrija (atitinkamai 31,2 proc. TG1 ir 38,7 proc. TG2 grupėje), šiek tiek daugiau nei trečdalis – kad savivaldybės įsteigtas butų ūkis (38,6 proc. TG1 ir 19,8 proc. TG2), 15,9 proc. – privati namą administruojanti įmonė ar butų ūkis (12,7 proc. TG1 ir 33,3 proc. TG2), 1,1 proc. nurodė kitą variantą (tik TG1

grupėje, kur sudaro 1,3 proc.), o 14,9 proc. nežinojo, kas vykdo jų gyvenamo daugiabučio administravimo funkcijas (atitinkamai 16,2 proc. TG1 ir 8,1 proc. TG2 grupėje). Nurodę kitą variantą, respondentai pateikė tokius atsakymus: *daugiabučio bendrasavininkai, jungtinės veiklos sutartis, kooperatyvas, niekas, patys, priklauso mokyklos švietimo skyriui*.

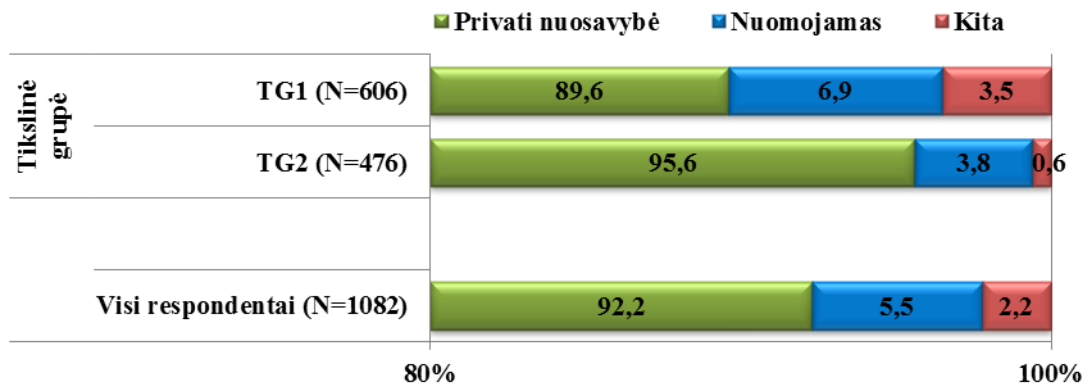
Vertinant gyvenamo būsto dydį, respondentų buvo prašoma nurodyti, kiek gyvenamųjų kambarių yra jų būste. Dauguma respondentų nurodė, kad gyvena dviejų (34,9 proc.) arba trijų (34,7 proc.) kambarių bute/ name (žr. 18 paveikslą). Didžiausia dalis TG1 grupės respondentų gyvena dviejų kambarių butuose (47,7 proc.), o TG2 grupėje – trijų kambarių bute/ name (37,6 proc.).

18 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal tai, kelių kambarių bute/ name jie gyvena, proc.

Absoliuti dauguma respondentų (92,2 proc.) nurodė gyvenantys būste, kuris yra jų arba jų šeimos nuosavybė (atitinkamai 89,6 proc. TG1 ir 95,6 proc. TG2 grupėje). 5,5 proc. nurodė, kad būstą nuomojasi (atitinkamai 6,9 proc. TG1 ir 3,8 proc. TG2 grupėje), o 2,2 proc. nurodė kitą atsakymo variantą (atitinkamai 3,5 proc. TG1 ir 0,6 proc. TG2 grupėje) (žr. 19 paveikslą). Kategorija „Kita“ apima tokius atsakymus kaip *socialinis būstas* – tai dažniausiai minėtas atsakymas, bet dar buvo variantai *municipalinis būstas* ir *giminaičių*.

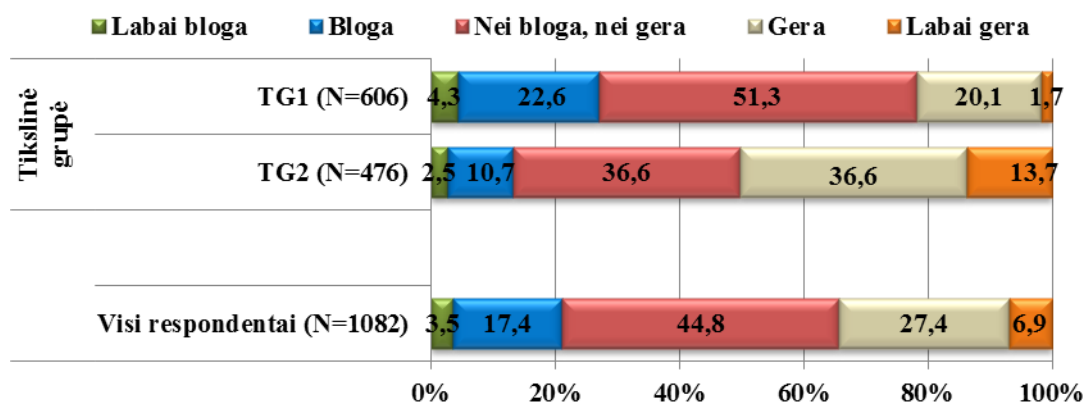

19 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal gyvenamo būsto priklausomybės statusą, proc.

3. TYRIMO REZULTATŲ ANALIZĖ

3.1. Būsto būklės vertinimas

Vertindami pastato, kuriame gyvena, būklę, didžiausia dalis respondentų (44,8 proc.) ją apibūdina kaip vidutinišką („nei gera, nei bloga“), palankiai vertina daugiau nei trečdalis respondentų (27,4 proc. nurodo, kad pastato būklė gera, 6,9 proc. – kad labai gera). Nepalankiai pastato būklę vertina daugiau kaip penktadalis respondentų (17,4 proc. nurodo, kad pastato būklė bloga, 3,5 proc. – kad labai bloga). Palyginus, kaip skiriasi pastato, kuriame gyvena, būklės vertinimas skirtingose tikslinėse grupėse, galima pastebėti, kad TG1 grupės respondentų didesnė dalis, lyginant su TG2, būklę vertina neigiamai ir vidutiniškai, o mažesnė dalis teigiamai (šie skirtumai yra statistiškai reikšmingi ($p < 0,01$)). Teigiamai vertina 21,8 proc. TG1 ir 50,3 proc. TG2 grupės respondentų, o neigiamai – 26,9 proc. TG1 ir 13,2 proc. TG2 grupės respondentų (žr. 20 paveikslą).

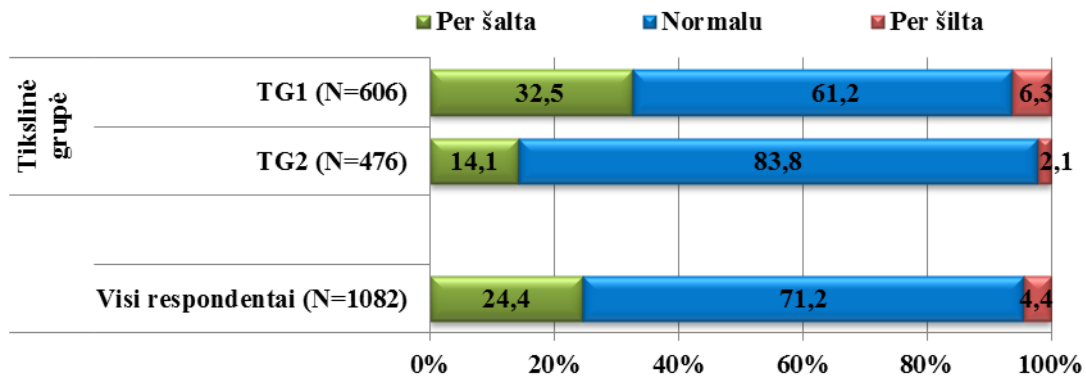

20 pav. Respondentų atsakymų į klausimą „Kaip vertinate savo namo/daugiabučio būklę šiuo metu?“ pasiskirstymas, proc.

Didžioji dauguma respondentų (71,2 proc.) oro temperatūrą savo gyvenamosiose patalpose vertina kaip normalią, beveik ketvirtadalis (24,4 proc.) nurodo, kad dažniausiai būna per šalta, o 4,4 proc. – kad per šilta (žr. 21 paveikslą).

Palyginus, kaip skiriasi oro temperatūros šaltuoju metų laiku vertinimas skirtingose tikslinėse grupėse, galima pastebėti, kad TG1 grupės respondentų didesnė dalis, lyginant su TG2, nurodo, kad dažniausiai būna per šalta (32,5 proc. – TG1 ir 14,1 proc. – TG2), taip pat didesnė dalis nurodo, kad per šilta (6,3 proc. – TG1 ir 2,1

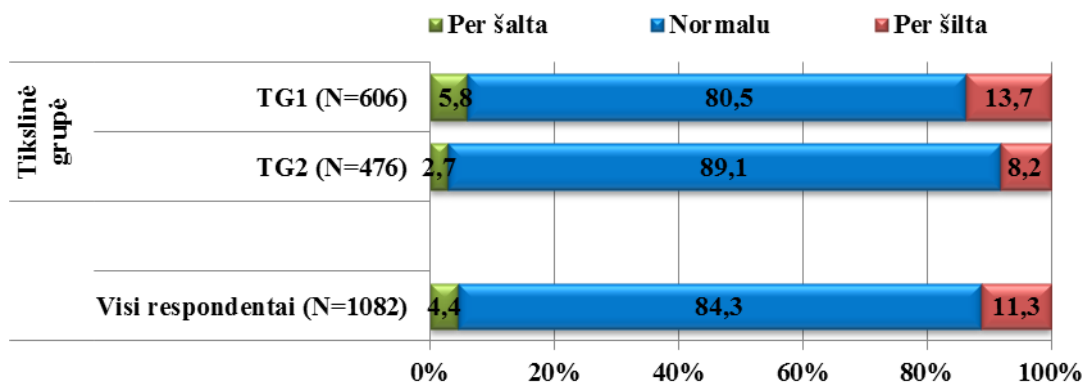
proc. – TG2), o mažesnė – kad normalu (61,2 proc. – TG1 ir 83,8 proc. – TG2). Šie skirtumai yra statistiškai reikšmingi ($p < 0,01$).

21 pav. Respondentų atsakymų į klausimą „Kaip vertinate savo gyvenamojo būsto patalpų oro temperatūrą šaltuoju metų laiku?“ pasiskirstymas, proc.

Šiltuoju metų laiku dažniausiai būnančią oro temperatūrą savo gyvenamajame būste respondentai vertina palankiau. Absoliuti dauguma respondentų (84,3 proc.) oro temperatūrą savo gyvenamosiose patalpose vertina kaip normalią, 4,4 proc. nurodo, kad dažniausiai būna per šalta, o 11,3 proc. – kad per šilta (žr. 22 paveikslą).

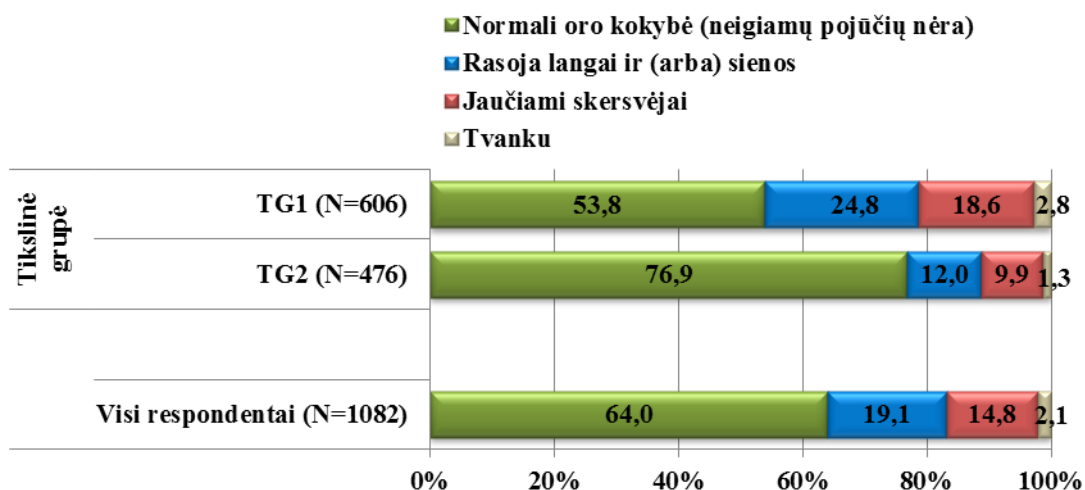
Palyginus, kaip skiriasi oro temperatūros šiltuoju metų laiku vertinimas skirtingose tikslinėse grupėse, galima pastebėti, kad TG1 grupės respondentų didesnė dalis, lyginant su TG2, nurodo, kad dažniausiai būna per šalta (5,8 proc. – TG1 ir 2,7 proc. – TG2), taip pat didesnė dalis nurodo, kad per šilta (13,7 proc. – TG1 ir 8,2 proc. – TG2), o mažesnė – kad normalu (80,5 proc. – TG1 ir 89,1 proc. – TG2). Šie skirtumai yra statistiškai reikšmingi ($p < 0,01$).

22 pav. Respondentų atsakymų į klausimą „Kaip vertinate savo gyvenamojo būsto patalpų oro temperatūrą šiltuoju metų laiku?“ pasiskirstymas, proc.

Vertindami savo gyvenamųjų patalpų oro kokybę šaltuoju metų laiku, dauguma respondentų nurodo, kad dažniausiai ji būna normali ir jokių neigiamų pojūčių nėra (64,0 proc.), beveik penktadalis nurodo, kad dažniausiai rasoja langai ir (arba) sienos (19,1 proc.), 14,8 proc. jaučia skerssvėjus, o 2,1 proc. nurodo, kad dažniausiai būna tvanku (žr. 23 paveikslą).

Palyginus, kaip skiriasi patalpų oro būklės šaltuoju metų laiku vertinimas skirtingose tikslinėse grupėse, galima pastebėti, kad TG1 grupės respondentų didesnė dalis, lyginant su TG2, nurodo, kad dažniausiai rasoja langai ir (arba) sienos (24,8 proc. – TG1 ir 12,0 proc. – TG2), taip pat didesnė dalis nurodo, kad jaučiami skerssvėjai (18,6 proc. – TG1 ir 9,9 proc. – TG2), o mažesnė – kad normalu (53,8 proc. – TG1 ir 76,9 proc. – TG2). Šie skirtumai yra statistiškai reikšmingi ($p < 0,01$).

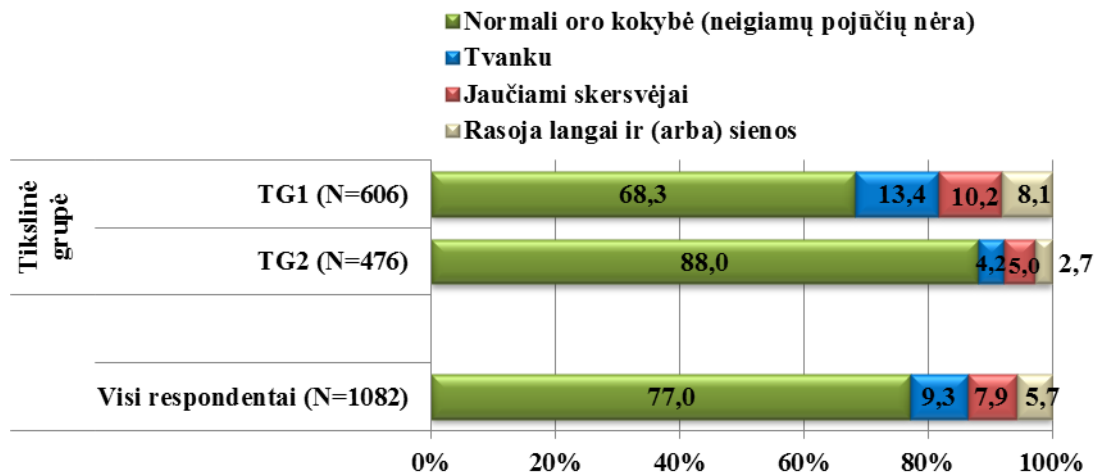

23 pav. Respondentų atsakymų į klausimą „Kaip vertinate savo gyvenamojo būsto patalpų oro kokybę šaltuoju metų laiku?“ pasiskirstymas, proc.

Šiltuoju metų laiku dažniausiai būnančią patalpų oro būklę savo gyvenamajame būste respondentai vertina palankiau. Didžioji dauguma respondentų nurodo, kad dažniausiai ji būna normali ir jokių neigiamų pojūčių nėra (77,0 proc.), beveik dešimtadalis nurodo, kad dažniausiai būna tvanku (9,3 proc.), 7,9 proc. jaučia skerssvėjus, o 5,7 proc. nurodo, kad dažniausiai rasoja langai ir (arba) sienos (žr. 24 paveikslą).

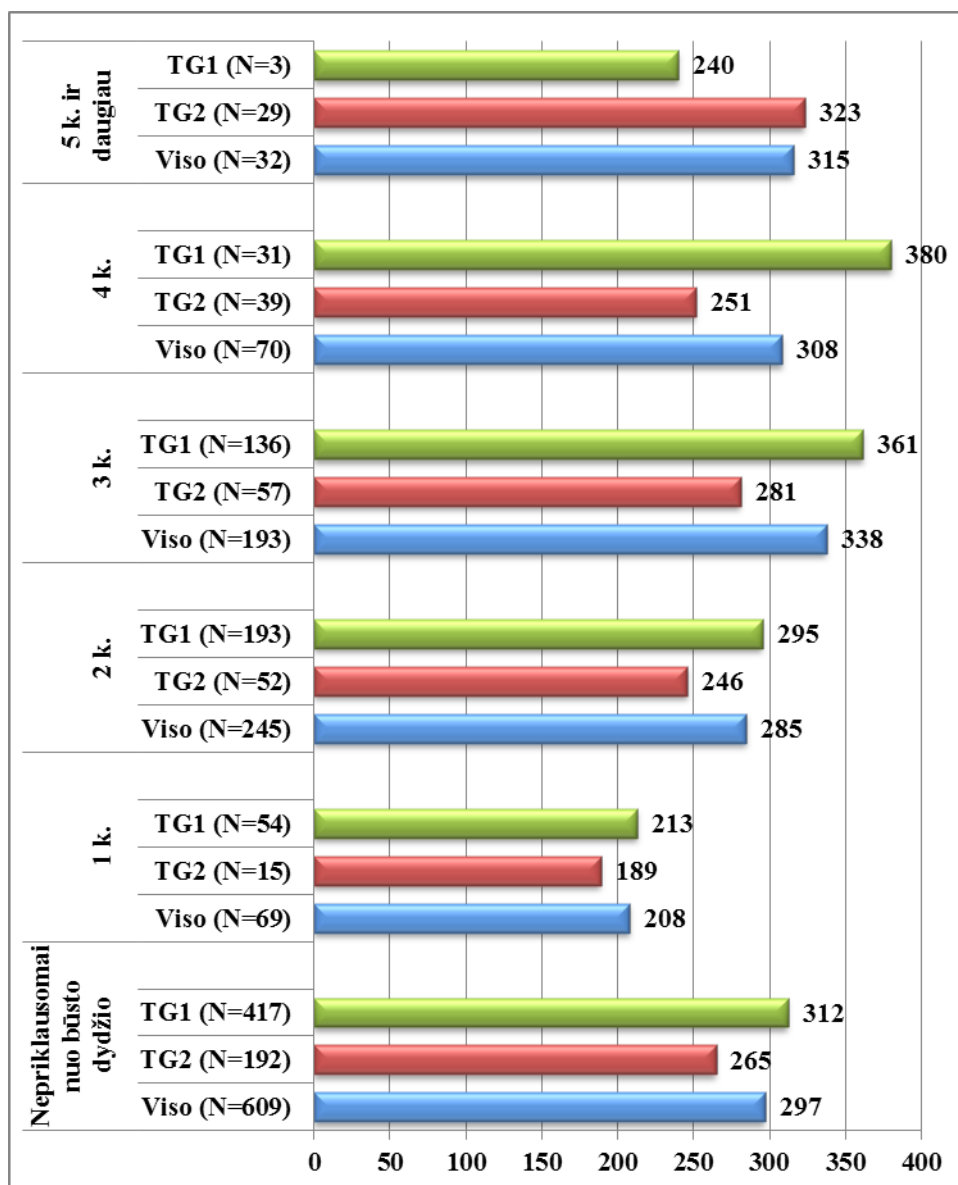
Palyginus, kaip skiriasi patalpų oro būklės šiltuoju metų laiku vertinimas skirtingose tikslinėse grupėse, galima pastebėti, kad TG1 grupės respondentų didesnė

dalį, lyginant su TG2, nurodo, kad dažniausiai būna tvanku (13,4 proc. – TG1 ir 4,2 proc. – TG2), kad jaučiami skersvėjai (10,2 proc. – TG1 ir 5,0 proc. – TG2), rasoja langai ir (arba) sienos (8,1 proc. – TG1 ir 2,7 proc. – TG2), o mažesnė – kad normalu (68,3 proc. – TG1 ir 88,0 proc. – TG2). Šie skirtumai yra statistiškai reikšmingi ($p < 0,01$).

24 pav. Respondentų atsakymų į klausimą „Kaip vertinate savo gyvenamojo būsto patalpų oro kokybę šiltuoju metų laiku?“ pasiskirstymas, proc.

Respondentų buvo prašoma nurodyti, kokia suma (litais) jiems buvo paskaičiuota mokėti už patalpų šildymo paslaugas už paskutinį sausio mėnesį. 43,7 proc. respondentų nenurodė (dauguma jų yra vieno arba dviejų butų namuose gyvenantys respondentai). Kaip galima matyti iš 25 paveiksle pateikiamų apibendrintų rezultatų, vidutinė nurodyta suma sudaro 297 Lt. Tikslinės grupės TG1 respondentų nurodytų sumų vidurkis sudaro 312 Lt, o TG2 – 265 Lt. Vertinant nurodytų kainų vidurkių pasiskirstymą priklausomai nuo gyvenamojo būsto dydžio (kambarių skaičiaus), galima pastebėti, kad TG1 grupės respondentų nurodytų kainų vidurkis didesnis nei TG2 nepriklausomai nuo būsto dydžio (tik 5 ir daugiau kambarių būstuose gyvenančių respondentų nurodytų sumų vidurkių skirtumai nėra statistiškai reikšmingi, nes palyginimui nepakankamas respondentų skaičius, be to, TG1 grupėje didžiausias nurodytas kambarių skaičius yra 5, o TG2 grupėje – 8).

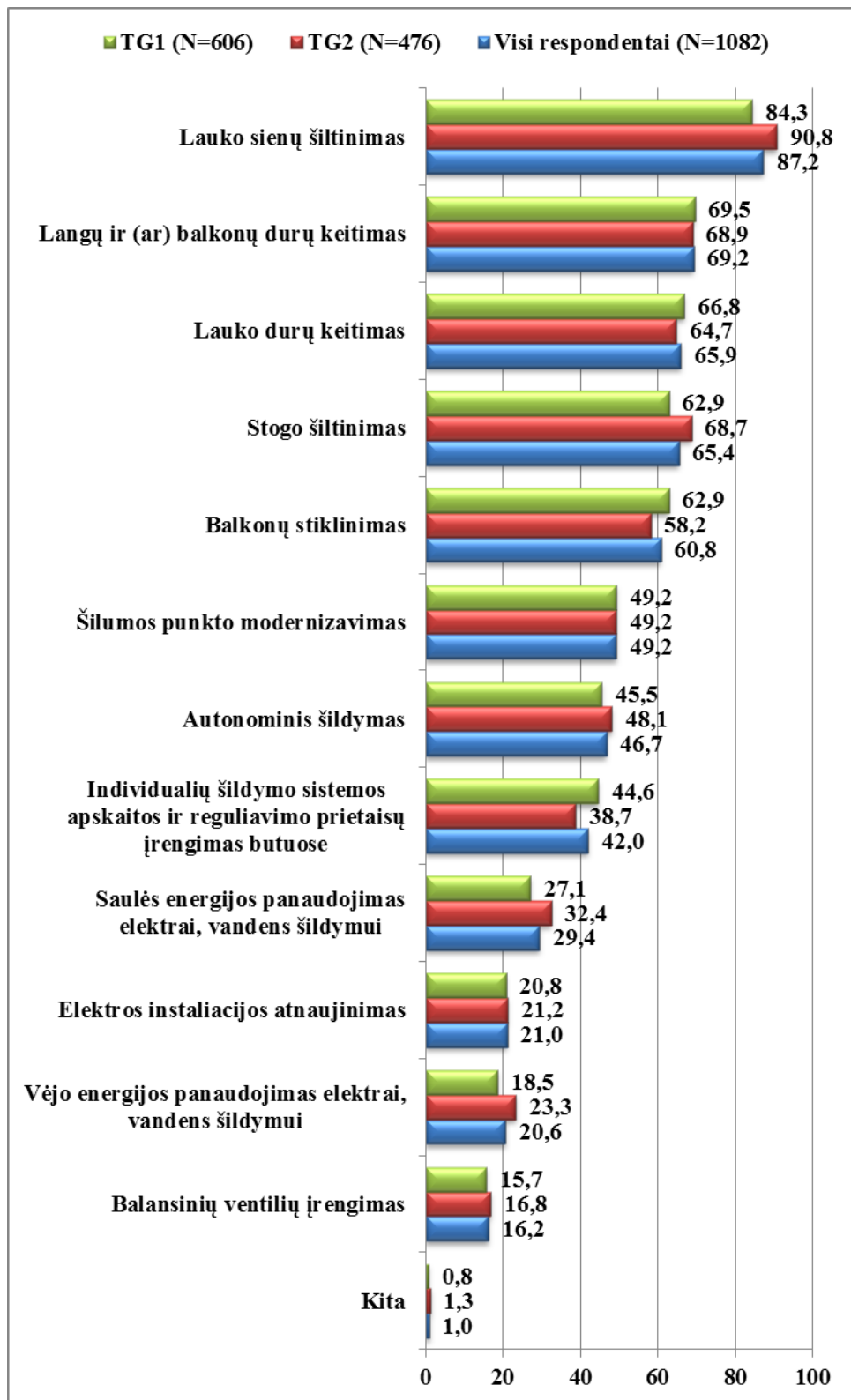
25 pav. Respondentų nurodytų kainų, kurios buvo paskaičiuotos mokėti už patalpų šildymo paslaugas už paskutinį sausio mėn., vidurkių pasiskirstymas priklausomai nuo gyvenamojo būsto dydžio, Lt

3.2. Informuotumas apie energijos taupymo galimybes, daugiabučių namų atnaujinimo programą, programos vertinimas

Paklausus respondentų, kokios energijos taupymo galimybės jiems yra žinomos, dauguma nurodo žinantys tokius būdus, kurie mažina šilumos praradimus, kai sumažinamas šilumos pralaidumas svarbiausiuose pastato konstrukcijos elementuose, tai yra lauko sienų šiltinimas (87,2 proc.), langų ir balkonų durų keitimas (69,2 proc.), lauko durų keitimas (65,9 proc.), stogo šiltinimas (65,4 proc.), balkonų stiklinimas (60,8 proc.). Kitas klausimyne išvardintas energijos taupymo galimybes nurodė žinantys mažiau nei pusė visų respondentų, o mažiausiai žinoma – balansinių ventilių įrengimas, jį nurodė tik 16,2 proc. respondentų. Respondentų atsakymų apie jiems žinomas energijos taupymo galimybes pasiskirstymas pateikiamas 26 paveiksle.

Palyginus įvairių energijos taupymo galimybių žinomumą atskirose tikslinėse grupėse, didelių skirtumų nepastebėta, o statistiškai reikšmingi skirtumai ($p < 0,05$) pastebėti tik nurodant lauko sienų šiltinimą (žino 84,3 proc. TG1 grupės respondentų ir 90,8 proc. – TG2) taip pat stogo šiltinimą (žino 62,9 proc. TG1 grupės respondentų ir 68,7 proc. – TG2).

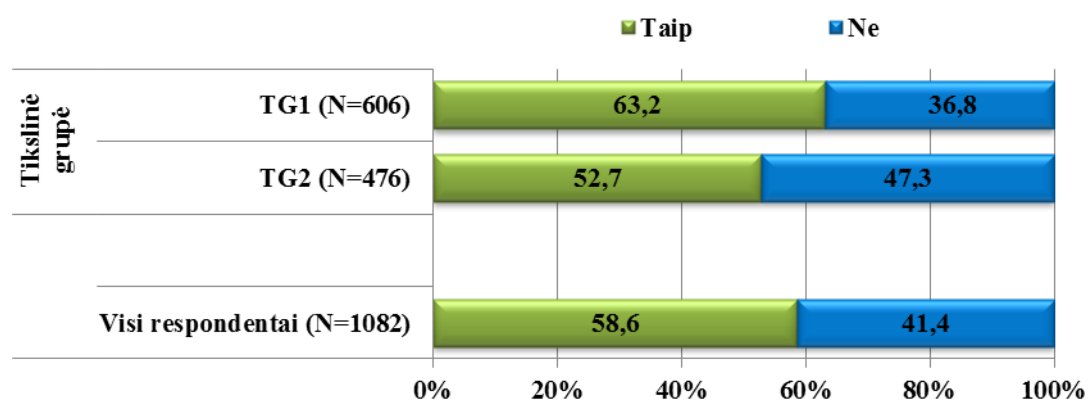
1 proc. respondentų nurodė žinantys ir įvardijo kitas energijos taupymo galimybes: *renovuoti namą, apšildyti perdangą nuo palėpės ir visus vamzdinius, apšiltinti lubas, apšiltinti tik kraštines sienas, įrengti autonominį šildymą, šildymui naudoti biokurą, naudoti geoterminį šildymą, taikyti sąžiningas kainas.*

26 pav. Respondentų atsakymų į klausimą „Kokias energijos taupymo galimybes žinote?“ pasiskirstymas, proc.

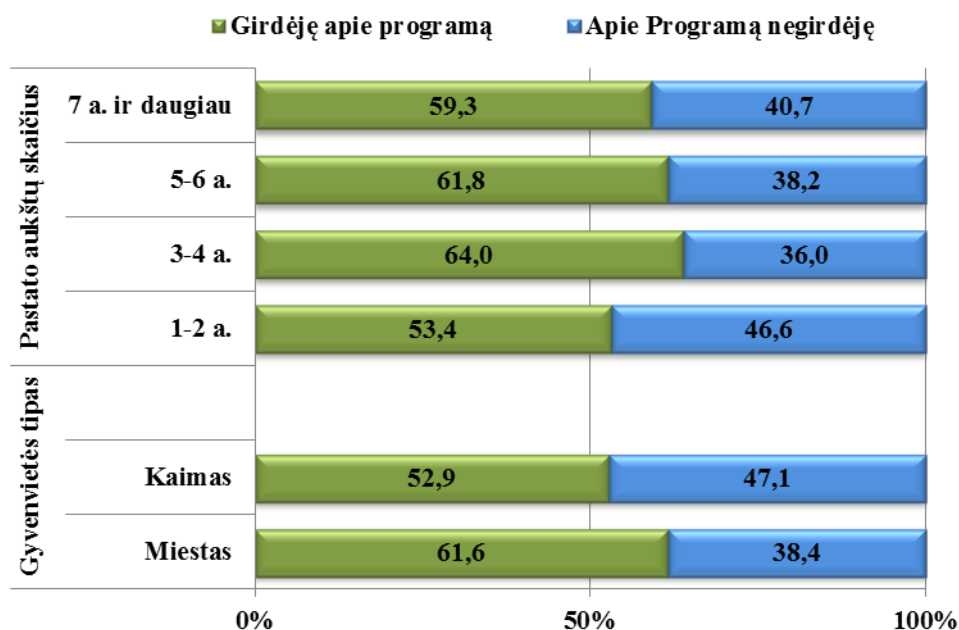

Didesnė pusė respondentų teigia, kad yra girdėję apie daugiabučių namų atnaujinimo (modernizavimo) programą, negirdėjusių dalis yra 41,4 proc. (žr. 27 paveikslą). Palyginus respondentų atsakymų pasiskirstymą atskirose tikslinėse grupėse, galime pastebėti, kad apie Programą yra girdėję didesnė dalis TG1 grupės respondentų (63,2 proc.) lyginant su TG2 (52,7 proc.). Šie skirtumai yra statistiškai reikšmingi ($p < 0,05$).

27 pav. Respondentų atsakymų į klausimą „Ar Jums teko girdėti apie daugiabučių namų atnaujinimo (modernizavimo) programą?“ pasiskirstymas, proc.

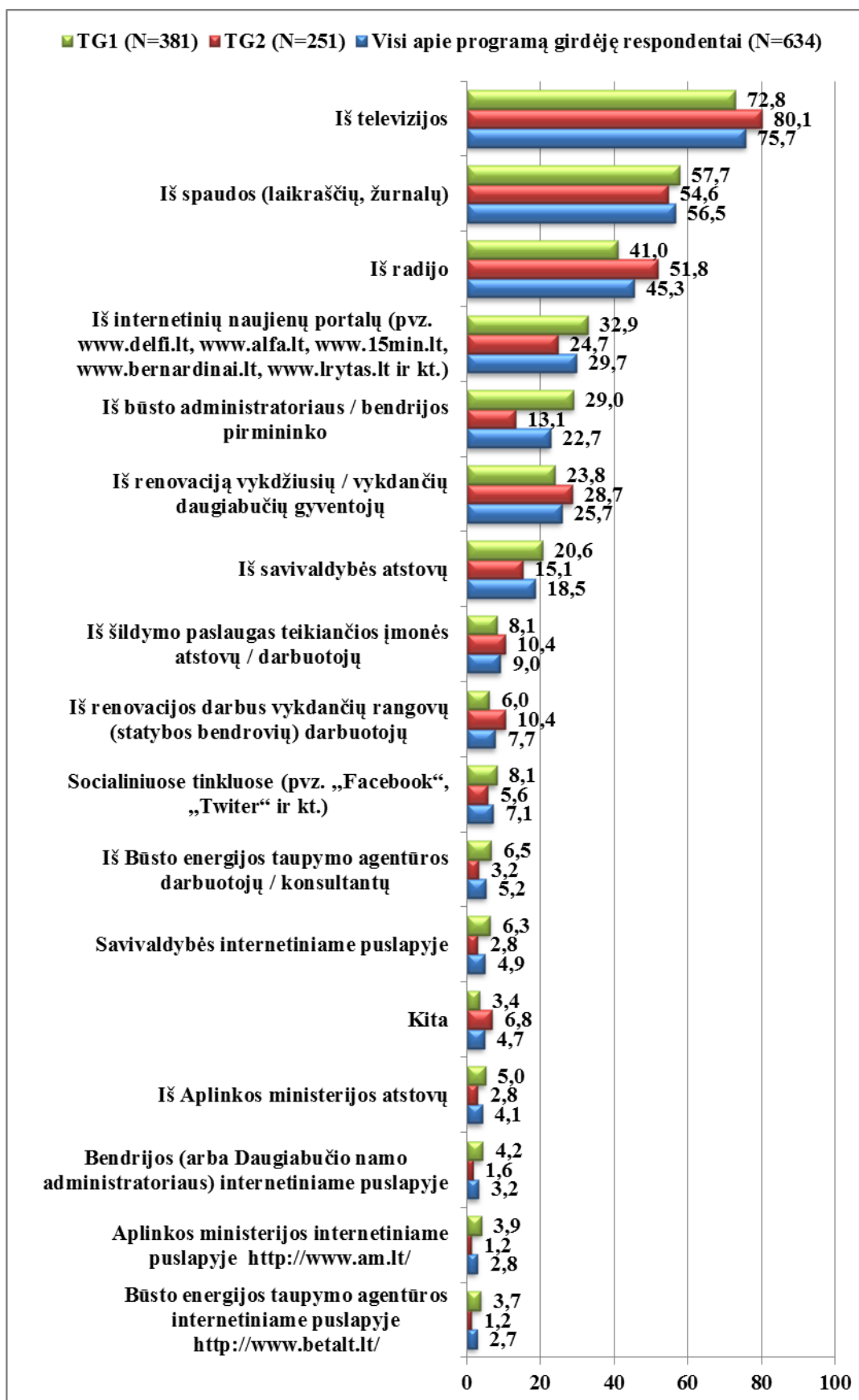
Apie Programą yra girdėję didesnė dalis miestuose gyvenančių respondentų, lyginant su tais, kurie gyvena kaime ir didesnė dalis trijų – keturių bei penkių – šešių aukštų pastatuose gyvenančių respondentų, lyginant su tais, kurie gyvena vieno arba dviejų aukštų pastatuose (žr. 28 paveikslą). Šie skirtumai yra statistiškai reikšmingi ($p < 0,05$).

28 pav. Respondentų atsakymų į klausimą „Ar Jums teko girdėti apie daugiabučių namų atnaujinimo (modernizavimo) programą?“ pasiskirstymas pagal gyvenamąją vietą ir gyvenamo pastato aukštų skaičių, proc.

Respondentų, kurie nurodė, kad apie Programą yra girdėję, buvo prašoma nurodyti informacijos šaltinius. Kaip atskleidė tyrimas, pagrindiniai respondentų informacijos apie Programą šaltiniai yra žiniasklaidos priemonės, tokios kaip televizija (nurodė 75,7 proc. respondentų) ir spauda (56,5 proc.). Ne mažiau kaip ketvirtadalis respondentų nurodė šiuos informacijos šaltinius: radijas (45,3 proc.), internetiniai naujienų portalai (29,7 proc.) ir renovaciją vykdančių arba vykdyusių daugiabučių gyventojai (25,7 proc.). Dar maždaug penktadalis respondentų nurodė būsto administratorių/ bendrijos pirmininką (22,7 proc.) ir Savivaldybės atstovus (18,5 proc.). Kiti nurodyti informacijos šaltiniai buvo svarbūs mažiau nei dešimtadaliui respondentų (plačiau žr. 29 paveikslą).

Lyginant informacijos šaltinių svarbą atskirose tikslinėse grupėse, bendrosios tendencijos išlieka tos pačios, o statistiškai reikšmingi skirtumai ($p < 0,05$) nustatyti, kai didesnė dalis TG1 grupės respondentų lyginant su TG2 apie Programą sužinojo iš internetinių naujienų portalų, būsto administratoriaus/ bendrijos pirmininko, Savivaldybės internetinio puslapio ir Aplinkos ministerijos internetinio puslapio. Tuo tarpu TG2 grupės respondentai, dažniau nei TG1, informaciją apie programą sužino iš televizijos, iš radijo ir iš renovacijos darbus vykdančių rangovų (statybos bendrovių) darbuotojų.

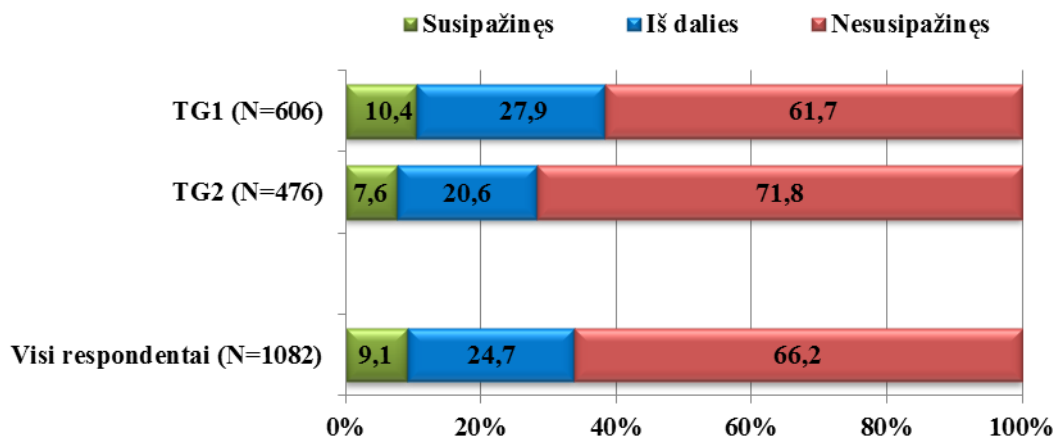

29 pav. Respondentų nurodyti informacijos apie Programą šaltiniai, proc.

Be to, 4,7 proc. apie Programą girdėjusių respondentų nurodė kitus, klausimyne nepateiktus, informacijos šaltinius, dažniausiai buvo minimi *draugai, pažįstami, bendradarbiai, kaimynai, giminaičiai*, taip pat išsiskiria tokie atsakymai „*Pats domėjausi*“, „*Prieš metus buvo atstovas, pasakė, kad įtraukti ir nieko neišaiškino*“, „*Vieną kartą tik buvo kažkoks valdininkas, nieko neišaiškino*“, „*Neišaiškino, nebuvo jokių konsultantų, jokie tyrimai neatlikti*“, „*Pasakoja renovuotų namų gyventojai apie renovacijos „kryžiaus kelius“*“, „*Pats namas renovuotas, visus etapus praėjo*“, „*Pats namus sertifikuoju pagal energetinį naudingumą*“.

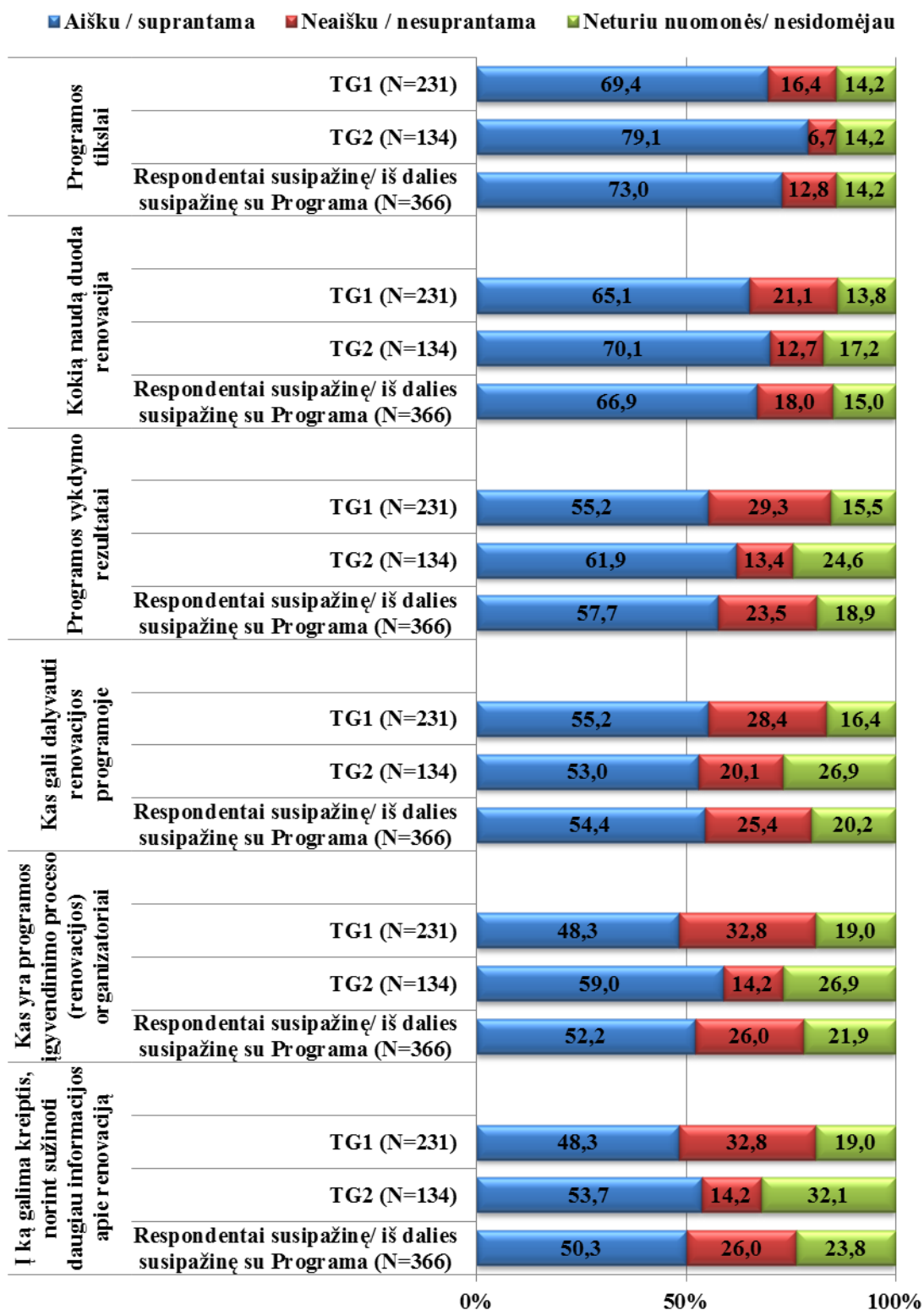
Nors daugiau nei pusė respondentų teigia, kad yra girdėję apie Programą, tačiau su ja bent iš dalies susipažinusių yra maždaug trečdalis (9,1 proc. nurodo, kad yra susipažinę, o 24,7 proc. – kad yra susipažinę iš dalies) (žr. 30 paveikslą).

Palyginus respondentų atsakymų pasiskirstymą atskirose tikslinėse grupėse, galime pastebėti, kad su programa nesusipažinusių respondentų didesnė dalis yra TG2 grupėje (71,8 proc.) lyginant su TG1 (61,7 proc.), o mažesnė dalis susipažinusių iš dalies. Šie skirtumai yra statistiškai patikimi ($p < 0,05$).

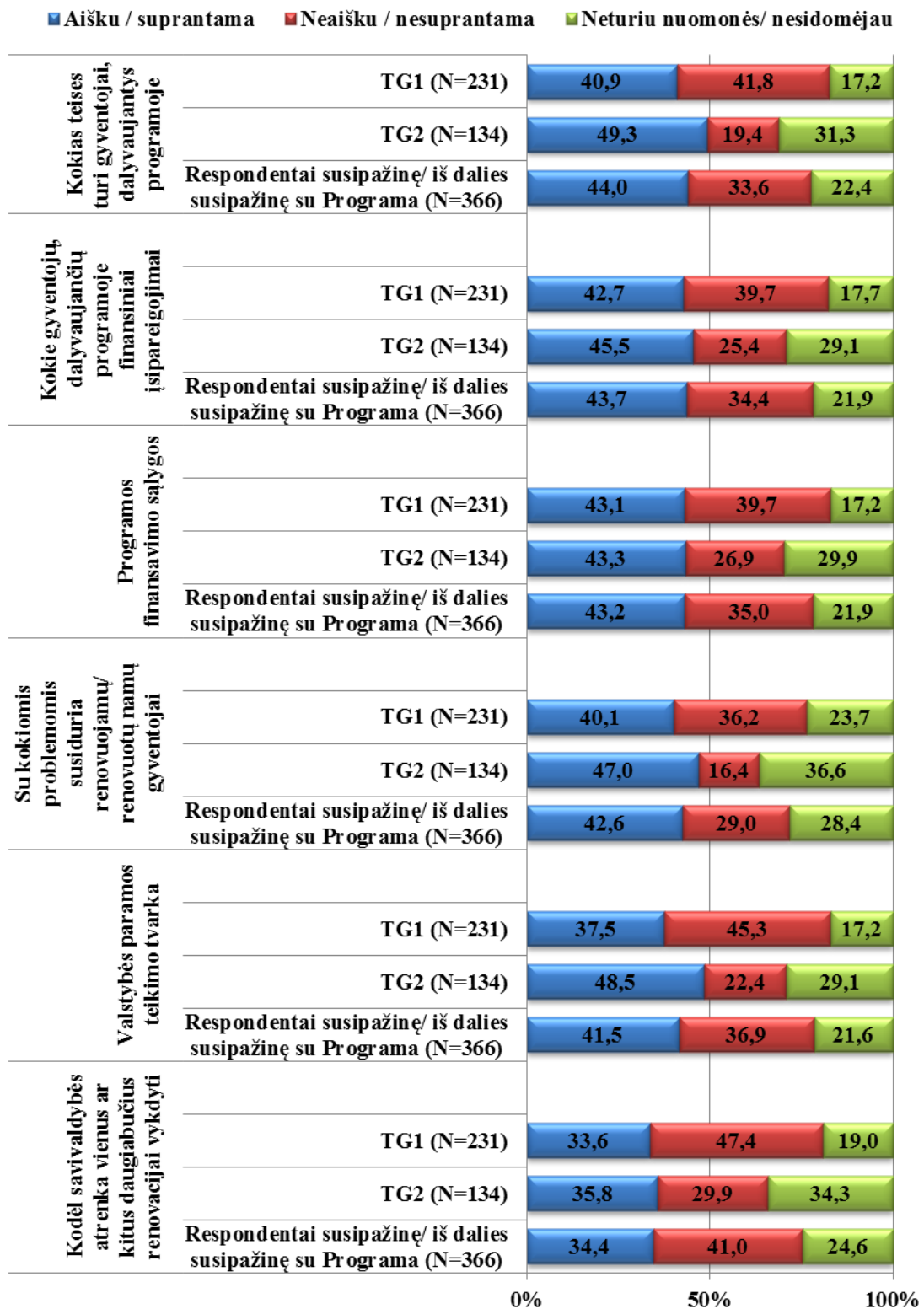

30 pav. Respondentų atsakymų į klausimą „Ar esate susipažinęs su daugiabučių namų atnaujinimo (modernizavimo) programa?“ pasiskirstymas, proc.

Respondentų, kurie nurodė, kad su Programa yra bent iš dalies susipažinę (N=336), buvo prašoma nurodyti, ar aiškūs ir suprantami jiems yra pagrindiniai Programos aspektai: tikslai, rezultatai, nauda, įgyvendinimo proceso organizatoriai, kas gali dalyvauti, kaip savivaldybės atrenka dalyvius, finansavimo sąlygos ir finansiniai įsipareigojimai, valstybės paramos teikimo tvarka, kur kreiptis dėl informacijos.

31 pav. Respondentų pateiktų vertinimų, ar informacija apie šiuos Programos aspektus: – tikslai, nauda, rezultatai, kas gali dalyvauti renovacijos programoje, kas yra Programos įgyvendinimo proceso organizatoriai ir į ką galima kreiptis, norint sužinoti daugiau informacijos apie renovaciją, - jiems yra aiški/suprantama, pasiskirstymas, proc.

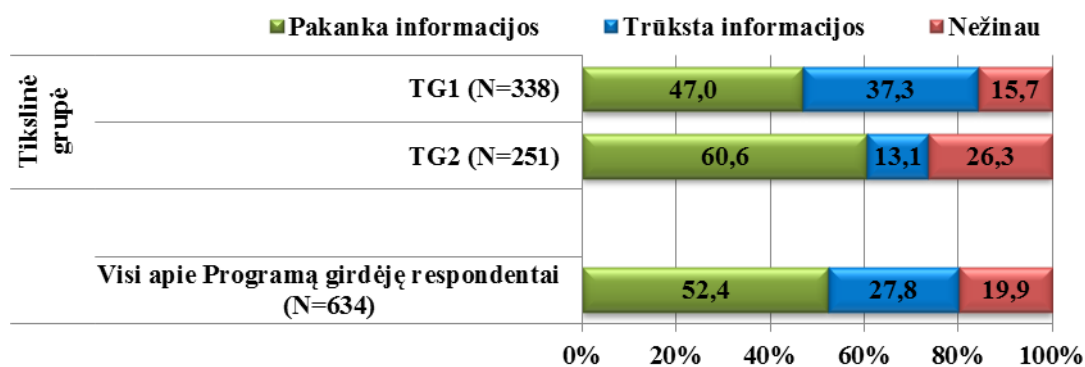
32 pav. Respondentų pateiktų vertinimų, ar informacija apie šiuos Programos aspektus: – finansavimo sąlygos, dalyvių finansiniai išpareigojimai, atrankos kriterijai, teisės, valstybės paramos teikimo tvarka, iškylančios problemos, - jiems yra aiški/ suprantama, pasiskirstymas, proc.

Kaip galima matyti iš 31 paveiksle pateiktų apibendrintų rezultatų, dauguma respondentų nurodo, kad šie Programos aspektai – tikslai, nauda, rezultatai, kas gali dalyvauti renovacijos programoje, kas yra Programos įgyvendinimo proceso organizatoriai ir į ką galima kreiptis, norint sužinoti daugiau informacijos apie renovaciją, - jiems yra aiškūs/ suprantami. Didžiausiai daliai respondentų aiškūs/ suprantami yra Programos tikslai (nurodo 73,0 proc. susipažinusių su Programa respondentų) ir renovacijos nauda (66,9 proc.).

Mažiausiai aišku/ suprantama yra tai, kodėl savivaldybės atrenka vienus ar kitus daugiabučius renovacijai vykdyti (34,4 proc. respondentų nurodo, kad aišku, o 41,0 proc. – kad neaišku), valstybės paramos teikimo tvarka (41,5 proc. – aišku, 36,9 proc. – neaišku) ir su kokiomis problemomis susiduria renovuotų/ renovuojamų namų gyventojai (42,6 proc. – aišku, 29,0 proc. – neaišku) (žr. 32 paveikslą).

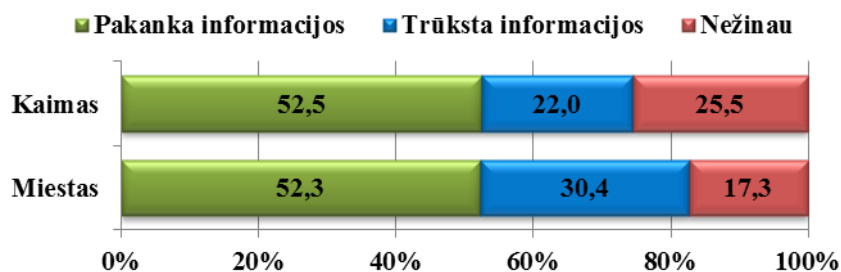
Lyginant TG1 ir TG2 grupių respondentų atsakymus, išryškėja, kad vertinant daugumą Programos aspektų TG2 grupės respondentų didesnė dalis, lyginant su TG1, neturi nuomonės pateikiamu klausimu, o mažesnė dalis nurodo, kad vertinami aspektai yra neaiškūs/ nesuprantami. Didesnė dalis TG2 grupės respondentų, lyginant su TG1, nurodo, kad jiems aišku/ suprantama, kokie yra Programos tikslai (79,1 proc. – TG2 ir 69,4 proc. – TG1), kas yra Programos įgyvendinimo proceso organizatoriai (59,8 proc. – TG2 ir 48,3 proc. – TG1) ir kokia yra valstybės paramos teikimo tvarka (48,5 proc. – TG2 ir 37,5 proc. – TG1).

Visų girdėjusių apie Programą respondentų (N=634) buvo prašoma nurodyti, ar jų manymu, informacijos apie Programą yra pakankamai. Atlikto tyrimo rezultatai rodo, kad didesnės pusės apie Programą girdėjusių respondentų nuomone informacijos yra pakankamai (taip nurodė 52,4 proc.). Lyginant TG1 ir TG2 tikslinių grupių respondentų atsakymus, pastebėta, kad yra statistiškai reikšmingi skirtumai ($p < 0,05$) - senos statybos daugiabučių gyventojų mažiau nei pusė nurodė, kad, jų manymu, informacijos yra pakankamai (47,0 proc.), o kitų respondentų taip nurodė 60,6 proc. Daugiau kaip trečdalis TG1 grupės respondentų nurodė, kad informacijos, jų manymu, trūksta (žr. 33 paveikslą).

33 pav. Girdėjusių apie Programą respondentų atsakymų į klausimą „Ar, Jūsų manymu, informacijos apie daugiabučių namų atnaujinimo (modernizavimo) programą yra pakankamai?“ pasiskirstymas, proc.

Kad informacijos apie Programą trūksta mano didesnė dalis miestuose gyvenančių respondentų (30,4 proc.), lyginant su tais, kurie gyvena kaime (22,0 proc.), o kaime gyvenančių didesnė dalis (25,5 proc.), lyginant su gyvenančiais mieste (17,3 proc.) nurodo nežinantys, ar informacijos pakanka, ar jos trūksta (žr. 34 paveikslą). Šie skirtumai yra statistiškai reikšmingi ($p < 0,05$).

34 pav. Girdėjusių apie Programą respondentų atsakymų į klausimą „Ar, Jūsų manymu, informacijos apie daugiabučių namų atnaujinimo (modernizavimo) programą yra pakankamai?“ pasiskirstymas pagal gyvenamąją vietą, proc.

Paklausus respondentų, kokios informacijos apie Programą jie pasigenda, pateiktus atsakymus galima sugrupuoti į dvi grupes pagal nurodytus informacijos pateikimo būdus ir pagal informacijos turinį.

Respondentai vardino tokius būdus, kaip jie norėtų gauti informaciją apie Programą:

- *Skrajutės, lankstinukai platinami paštu (išmėtomi į pašto dėžutes);*

- *Susitikimai, seminarai, kuriuose organizatorių atstovai pristatytų programą;*
- *Programos organizatorių atvykimas į konkretų daugiabutį ir tiesioginis bendravimas su gyventojais;*
- *Informacijos platinimas viešose erdvėse – transporto stotelėse, viešajame transporte, stenduose;*
- *Bendrijos pirmininko paaiškinimas;*
- *Asmeniniai pranešimai elektroniniu paštu.*

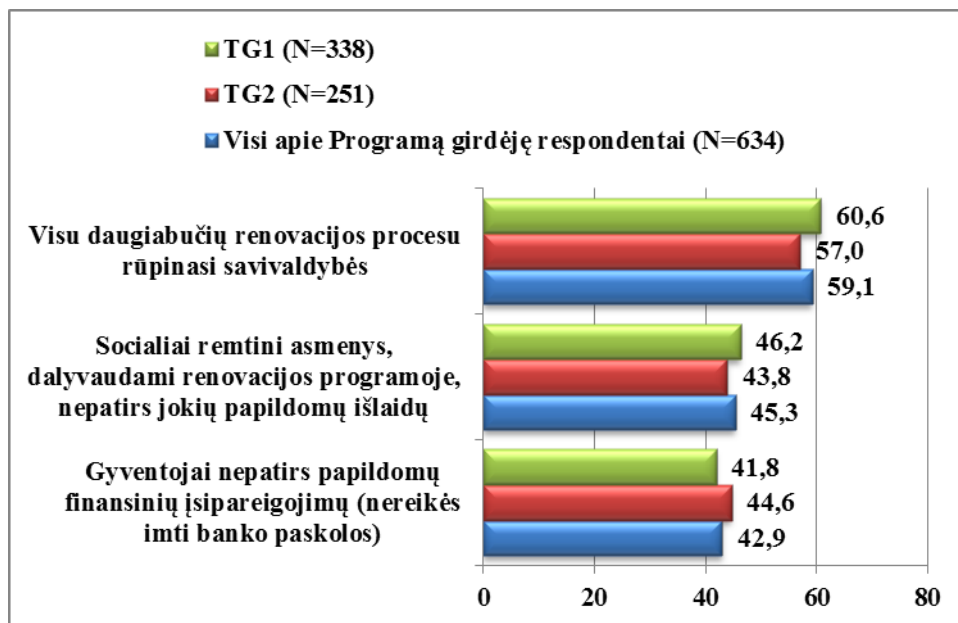
Pagal turinį pageidaujama informacija turėtų apimti šiuos aspektus:

- *Apie gyventojų finansinius įsipareigojimus (ar reikės imti banko paskolas, kiek ilgai reikės mokėti);*
- *Apie valstybės teikiamą paramą;*
- *Atrankos kriterijai, kaip nustatoma kuriuos namus renovuoti;*
- *Kaip apskaičiuojama renovacijos kaina kiekvienu atveju (pavyzdžiui, jei daugiabutis turi autonominį šildymą kietu kuru arba jei gyventojai yra pasikeitę langus);*
- *Kokios yra renovacijos sąlygos;*
- *Kas yra organizatoriai;*
- *Renovacijos eiga, trukmė;*
- *Kokie planuojami pakeitimai, darbai, kokios medžiagos naudojamos, kokios galimybės rinktis ;*
- *Informacijos apie pastato būklę;*
- *Renovacijos rezultatai – nauda, galimi nuostoliai, rizikos (ar nepelys sienos), atsiperkamumas, atnaujinto daugiabučio eksploatacijos sąlygos;*
- *Apie jau renovuotus daugiabučius – kokie pasiekti rezultatai, kokios problemos;*
- *Darbu kokybės užtikrinimas (kas prižiūri, kas atsakys už padarytą broką);*
- *Gyventojų teisės ir įsipareigojimai;*
- *Pasirinkimo galimybės;*
- *Kaip vertinami šilumos taupymo rodikliai;*
- *Moksliskai pagrįsti įrodymai, kad po 10-15 metų nereikės vėl renovuoti;*

- Kodėl nėra programos individualių namų renovacijai;
- Apie ES lėšų panaudojimo galimybes, fondą JESSICA;
- Miesto perspektyvinis renovacijos projektas.

Respondentai pageidauja, kad pateikiama informacija būtų *trumpa, aiški, konkreti, išsami, tiksli ir paprasta – suprantama paprastam, neišprususiam žmogui.*

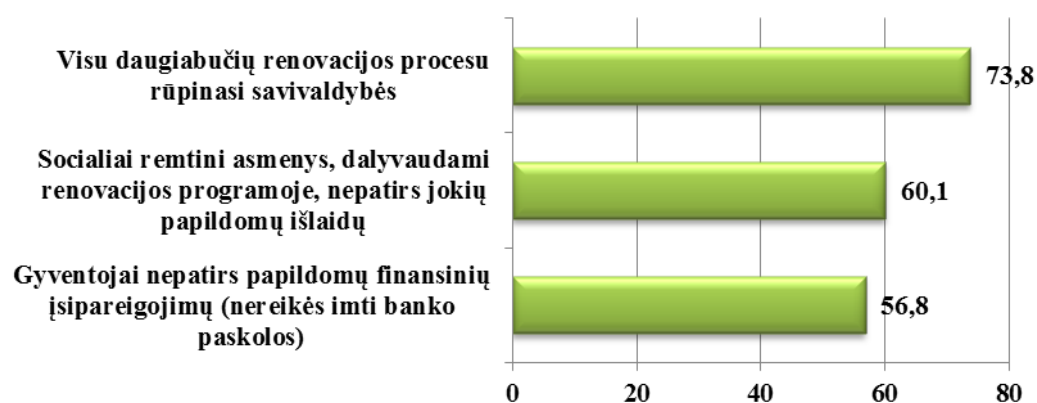
Apie Programą girdėjusių respondentų dauguma (59,1 proc.) nurodo, kad žino, jog visu daugiabučių renovacijos procesu rūpinasi savivaldybės, bet mažiau nei pusė (45,3 proc.) jų žino, kad socialiai remtini asmenys, dalyvaudami Programoje, nepatirs jokių papildomų išlaidų, taip pat mažuma (42,9 proc.) žino, kad gyventojai nepatirs papildomų finansinių išpareigojimų (žr. 35 paveikslą). Atskirų tikslinių tyrimo grupių respondentų atsakymai statistiškai reikšmingai nesiskiria, todėl plačiau nėra aptariami.

35 pav. Girdėjusių apie Programą respondentų pasiskirstymas pagal tai, kokia dalis jų žino pagrindinius Programos aspektus, proc.

Svarbu pastebėti, kad net tie respondentai, kurie nurodo, kad yra susipažinę arba iš dalies susipažinę su Programa (N=366), ne visi žino pagrindinius Programos aspektus (žr. 36 paveikslą). Apie tai, jog visu daugiabučių renovacijos procesu rūpinasi savivaldybės žino 73,8 proc., kad socialiai remtini asmenys, dalyvaudami

Programoje, nepatirs jokių papildomų išlaidų žino 60,1 proc., o kad gyventojai nepatirs papildomų finansinių įsipareigojimų – 56,8 proc. šių respondentų.

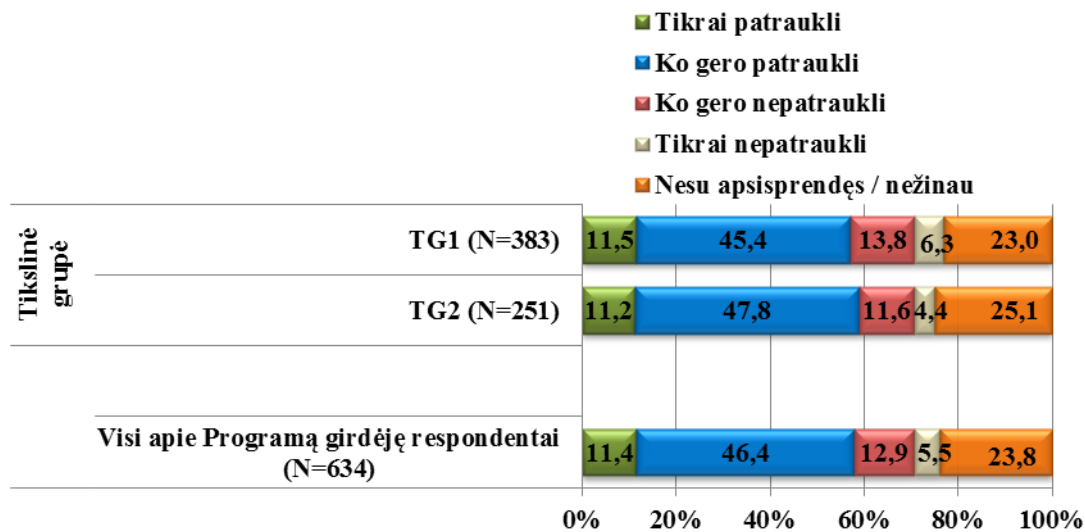

36 pav. Su Programa bent iš dalies susipažinusių respondentų pasiskirstymas pagal tai, kokia dalis jų žino pagrindinius Programos aspektus, proc.

3.3. Programos patrauklumas, pasitikėjimas organizatorių ir dalyvių kompetencijomis

Šiame skyriuje nagrinėjami tik apie Programą girdėjusių respondentų (N=634) vertinimai, kadangi kitų, apie Programą nieko negirdėjusių, respondentų vertinimai būtų nepagrįsti. Siekiant gauti kuo patikimesnius vertinimus būtent apie šiuo metu galiojančią Programą, respondentams buvo pateiktas glaustas Programos apibūdinimas.

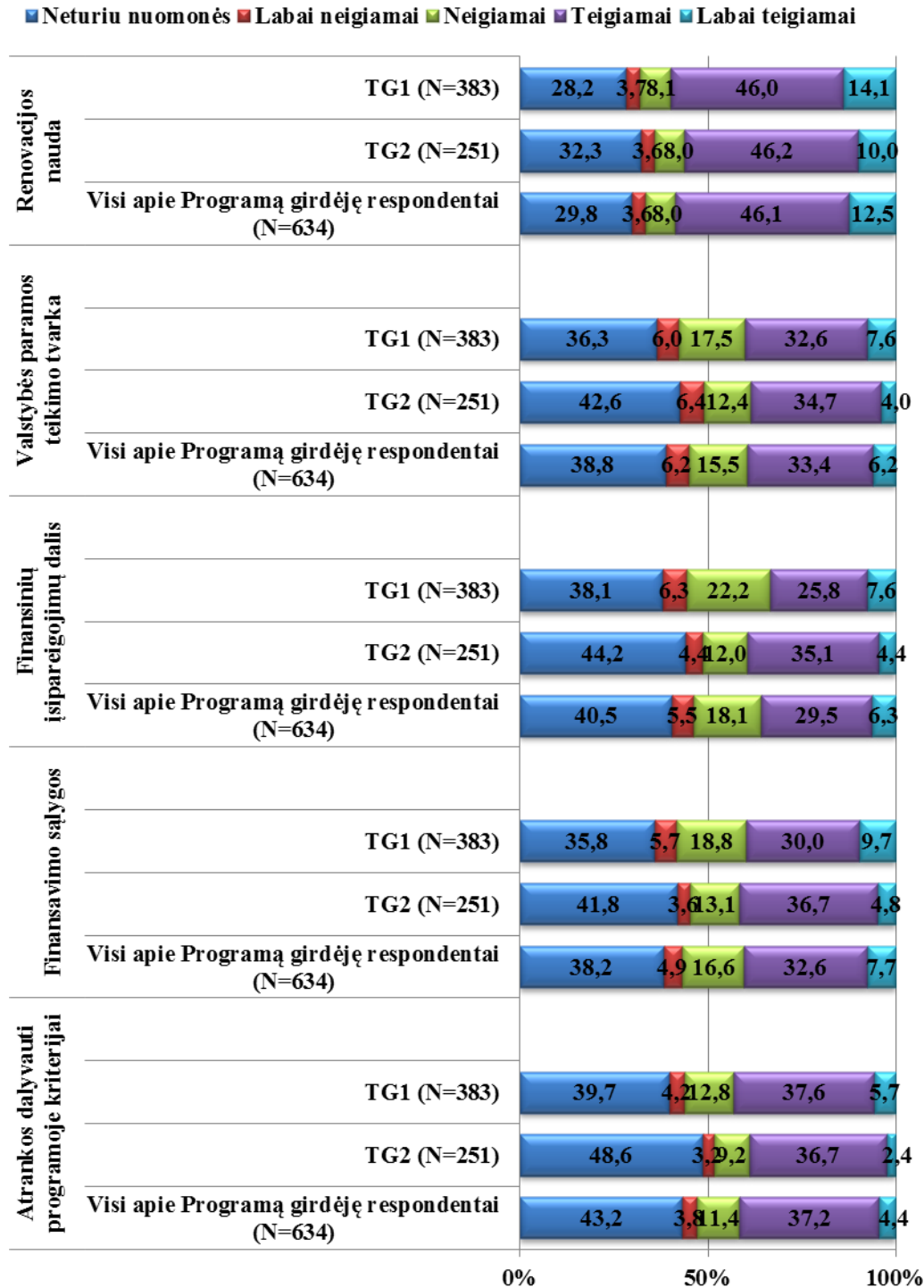
Dauguma respondentų nurodo, kad, jų manymu, daugiabučių gyventojams Programa yra patraukli (tikrai patraukli – 11,4 proc., o ko gero patraukli- 46,4 proc.), beveik penktadalis mano, kad nepatraukli, o beveik ketvirtadalis – neturi nuomonės šiuo klausimu (žr. 37 paveikslą). Tarp skirtingų tyrimo tikslinių grupių respondentų atsakymų statistiškai reikšmingų skirtumų nėra. Tyrimas taip pat nenustatė statistiškai reikšmingų skirtumų tarp respondentų atsakymų pagal jų gyvenamą vietą, gyvenamo pastato aukštų skaičių, nei pagal tai, ar priklauso kompensacija už būsto šildymo išlaidas.

37 pav. Girdėjusių apie Programą respondentų pasiskirstymas pagal tai, kiek, jų manymu, Programa yra patraukli daugiabučių namų gyventojams, proc.

Respondentų buvo prašoma pateikti atskirų Programos aspektų vertinimus keturių balų skalėje, kur 1 reiškia labai neigiamą aspekto vertinimą, o 4 – labai teigiamą. Neapsisprendusiems respondentams buvo suteikta galimybė nepateikti vertinimo, o pasirinkti atsakymo variantą „Neturiu nuomonės“. Kaip galime matyti iš

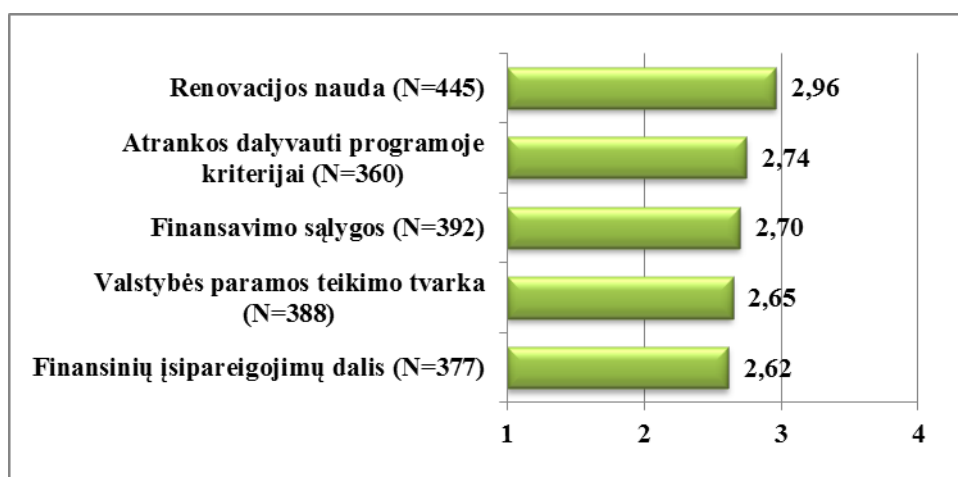
38 paveikslo, atskirų Programos aspektų vertinimų nepateikė nuo 29,8 iki 43,2 proc. respondentų, o kiekvieną Programos aspektą teigiamai vertinančių respondentų dalis yra didesnė, nei vertinančių neigiamai.

38 pav. Girdėjusių apie Programą respondentų pasiskirstymas pagal tai, kaip jie vertina įvairius daugiabučių namų atnaujinimo (modernizavimo) programos aspektus, proc.

Atskirose tikslinėse grupėse statistiškai reikšmingi ($p < 0,05$) skirtumai nustatyti tik vertinant finansavimo sąlygas - didesnė dalis TG1 grupės respondentų, jas vertina labai teigiamai (5,7 proc.), lyginant su TG2 grupės respondentais, kur labai teigiamai vertina 3,6 proc.; taip pat vertinant finansinių įsipareigojimų dalį, kai didesnė dalis TG1 grupės respondentų, jas vertina teigiamai (22,2 proc.), lyginant su TG2 grupės respondentais, kur teigiamai vertina 12,0 proc., o neigiamai vertina didesnė dalis TG2 grupės respondentų (35,1 proc.), palyginus su TG1 grupės respondentais (25,8 proc.).

Paskaičiavus respondentų pateiktų vertinimų vidurkius, gauti rezultatai rodo, kad visų Programos aspektų vertinimo vidutinės reikšmės atspindi silpnai teigiamus respondentų vertinimus (žr. 39 paveikslą). Palankiausiai yra vertinama renovacijos nauda – vertinimo vidurkis 2,96, o mažiausiai palankiai – finansinių įsipareigojimų dalis (vertinimo vidurkis 2,62).

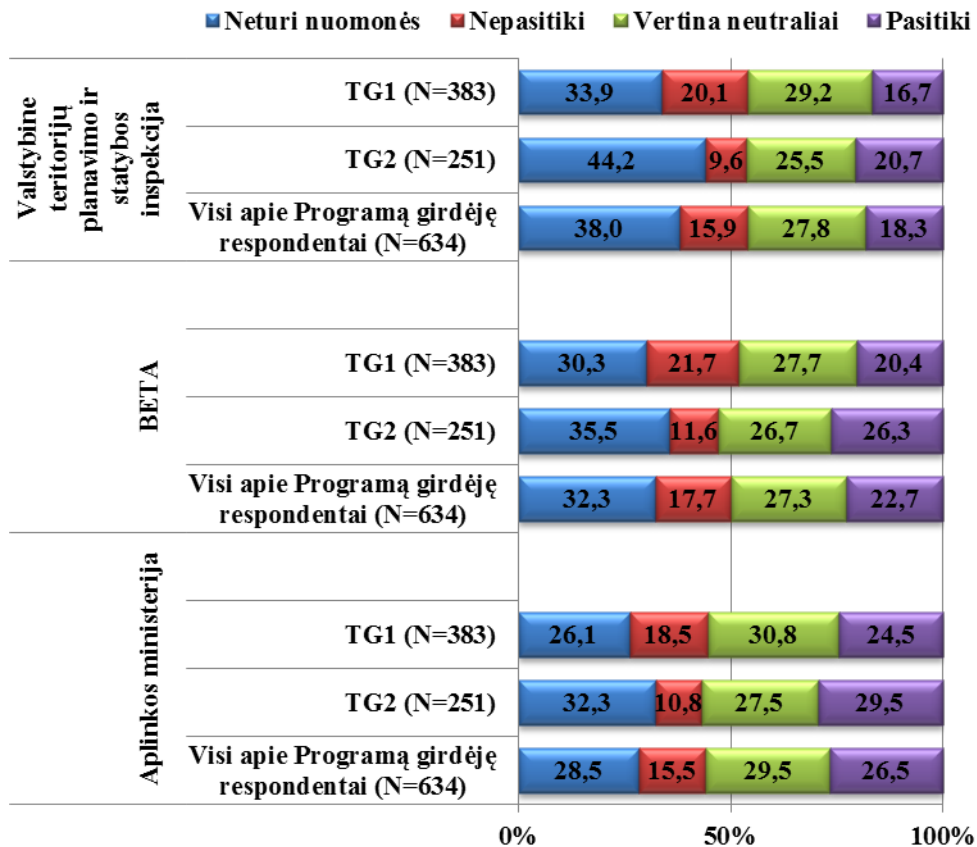

39 pav. Įvairių daugiabučių namų atnaujinimo (modernizavimo) programos aspektų vertinimo vidurkiai

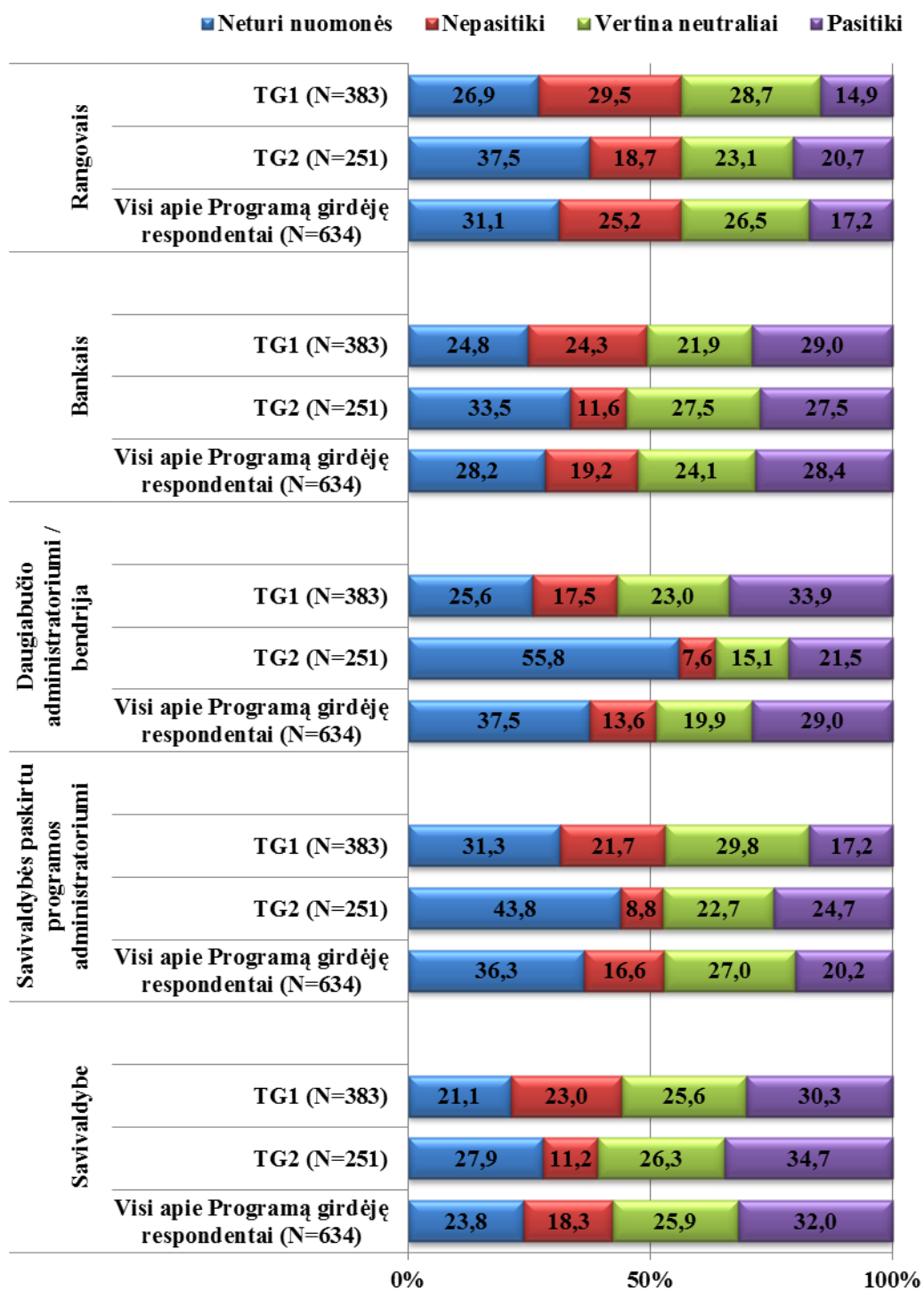
Respondentų buvo prašoma penkiabalėje skalėje (kur 1 reiškia „visiškai nepasitikiu“, o 5 – „visiškai pasitikiu“) įvertinti, kaip jie pasitiki arba nepasitiki įvairių Programos įgyvendinimo proceso organizatorių ir dalyvių kompetencijomis. Neapsisprendusiems respondentams buvo suteikta galimybė nepateikti vertinimo, o pasirinkti atsakymo variantą „Neturiu nuomonės“. Analizuojant gautus tyrimo rezultatus, respondentų atsakymų variantai „Nepasitikiu“ ir „Visiškai nepasitikiu“ buvo sujungti į vieną kintamąjį, pavadintą „Nepasitiki“. Analogiškai, apjungus atsakymų variantus „Visiškai pasitikiu“ ir „Pasitikiu“, sukurtas kintamasis „Pasitiki“.

Kaip galime matyti iš 40 ir 41 paveikslų, vertinimų apie tam tikrų organizatorių arba dalyvių kompetencijas nepateikė nuo 23,8 iki 38,0 proc. respondentų. Didžiausia dalis (32,0 proc.) respondentų pasitiki savivaldybe, mažiausia (17,2 proc.) – rangovais. Didžiausia dalis (25,2 proc.) nepasitiki rangovais, mažiausia (13,6 proc.) – daugiabučio administratoriumi/ bendrija. Didžiausia dalis (29,5 proc.) respondentų neutralų vertinimą priskiria Aplinkos ministerijai, mažiausia dalis (19,9 proc.) - daugiabučio administratoriui/ bendrijai.

Palyginus respondentų atsakymus skirtingose tikslinėse grupėse pastebima bendra tendencija, kad didesnė TG2 grupės respondentų dalis, lyginant su TG1, nurodo neturintys nuomonės pateikiamu klausimu, o TG1 grupėje nepasitikinčių institucijų kompetencijomis visais atvejais yra didesnė dalis, nei TG2 grupėje.

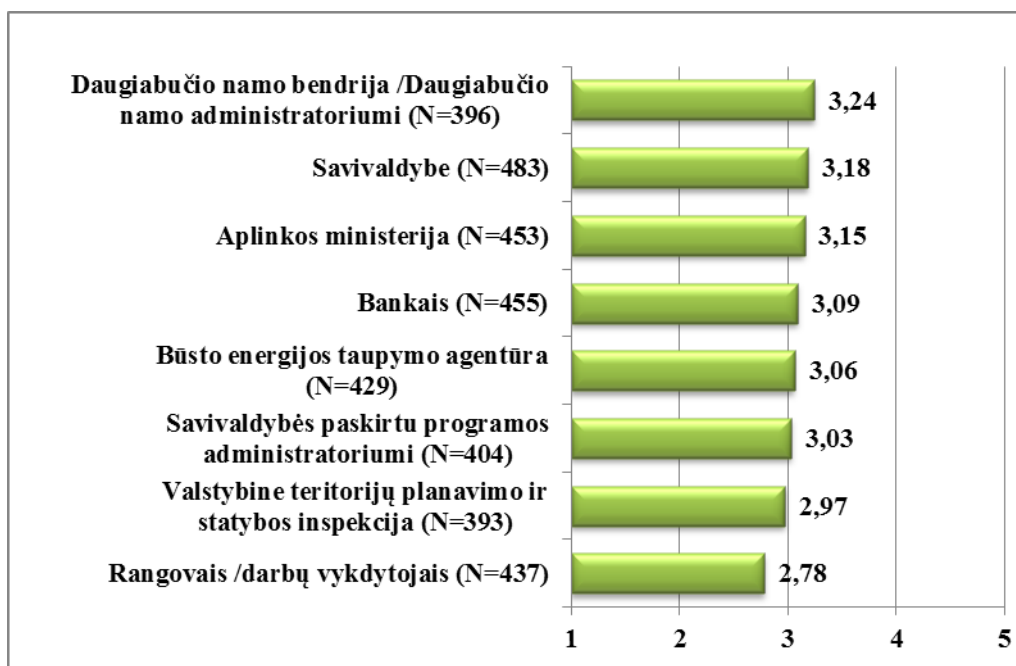
40 pav. Girdėjusių apie Programą respondentų pasiskirstymas pagal tai, kaip jie pasitiki Aplinkos ministerijos, Būsto energijos taupymo agentūros ir Valstybinės teritorijų planavimo ir statybos inspekcijos kompetencijomis, reikalingomis Programai įgyvendinti, proc.

41 pav. Girdėjusių apie Programą respondentų pasiskirstymas pagal tai, kaip jie pasitiki Savivaldybės, Savivaldybės paskirto programos administratoriaus, , Daugiabučio administratoriaus, bankų ir rangovų kompetencijomis, reikalingomis Programai įgyvendinti, proc.

Paskaičiavus respondentų pateiktų vertinimų vidurkius, gauti rezultatai rodo, kad respondentai labiausiai pasitiki daugiabučio namo administratoriaus/ bendrijos ir savivaldybės kompetencijomis – vertinimo vidurkiai atitinkamai 3,24, ir 3,18, o mažiausiai pasitiki – rangovų/ darbų vykdytojų ir Valstybinės teritorijų planavimo ir statybos inspekcijos kompetencijomis (vertinimo vidurkiai atitinkamai 2,78 ir 2,97) (plačiau žr. 42 paveikslą).

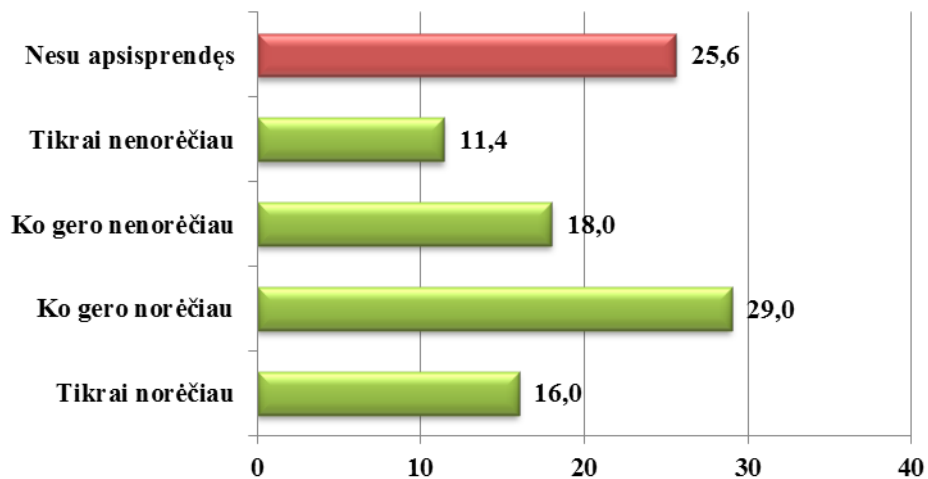

42 pav. Pasitikėjimo Programos įgyvendinimo proceso organizatorių ir dalyvių kompetencijomis vertinimo vidurkiai

3.4. Ketinimas dalyvauti programoje arba savarankiškai diegti energijos taupymo priemonės

Respondentų, gyvenančių nerenovuotuose ir nerenovuojamuose daugiabučiuose statytuose anksčiau nei 1994 m. (TG1) buvo teiraujama ar jie norėtų, kad jų daugiabutis būtų renovuojamas, pasinaudojant galiojančia daugiabučių namų atnaujinimo (modernizavimo) programa. Šalia klausimo buvo pateikiamas priedas, kad naudojantis tokia programa sienų ir stogo šiltinimo, langų ir durų keitimo, balkonų įstiklinimo, šilumos sistemos ir šilumos punkto modernizavimo darbai vykdomi gyventojams nemokant papildomai, o visu renovacijos procesu rūpinasi savivaldybė (t.y. pvz.: jei už šildymą iki renovacijos mokama 300 Lt, tai renovacijoje ir toliau bus mokama 300 Lt, tik pvz., 70 proc. sudarys mokestis už šildymą, o 30 proc. už renovaciją).

Kaip rodo tyrimo rezultatai, beveik trečdalis teigia, kad norėtų pasinaudoti šia galimybe (11,4 proc. nurodė, kad tikrai norėtų ir 18 proc., kad ko gero norėtų). Daugiau nei trečdalis nurodė, kad nenorėtų (16 proc. tikrai nenorėtų ir 29 proc. ko gero nenorėtų). Šiek tiek daugiau nei ketvirtadalis respondentų (25,6 proc.) teigė dar nėra apsisprendę (žr. 43 pav.).

43 pav. Renovuotiniuose daugiabučiuose gyvenančių respondentų pasiskirstymas pagal tai, ar norėtų, kad jų daugiabutis būtų renovuojamas, pasinaudojant galiojančia Programa, proc. (N=606)

Kaip galime matyti iš 5 lentelės, respondentai gyvenantys 1-2 aukštų name labiau norėtų pasinaudoti programa, nei asmenys gyvenantys 7 aukštų ir aukštesniame name. Daugiau neapsisprendusių yra tarp 3 ir daugiau aukštų name, nei tarp 1-2 aukštų name gyvenančių respondentų ($p < 0,05$).

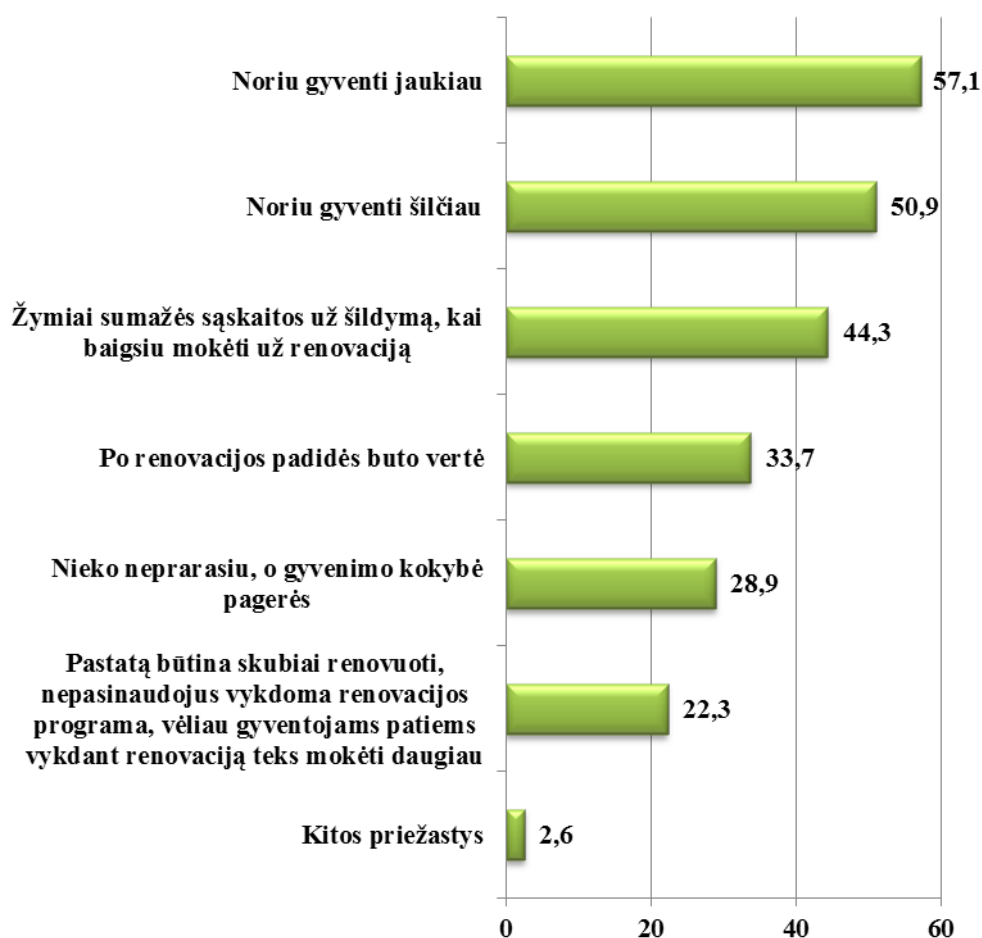
5 lentelė. Renovuotiniuose daugiabučiuose gyvenančių respondentų pasiskirstymas pagal tai, ar norėtų, kad jų daugiabutis būtų renovuojamas, pasinaudojant galiojančia Programa, priklausomai nuo pastato aukštų skaičiaus, proc. (N=606)

Ar norėtų, kad daugiabutis būtų renovuojamas, pasinaudojant galiojančia Programa?	Kelių aukštų yra namas				Iš viso:
	1-2 a.	3-4 a.	5-6 a.	7 a. ir daugiau	
Norėtų	58,3%	51,3%	43,2%	36,4%	45,0%
Nenorėtų	29,2%	28,3%	27,7%	39,0%	29,4%
Nėra apsisprendę	12,5%	20,4%	29,1%	24,7%	25,6%
Iš viso:	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

$p < 0,05$

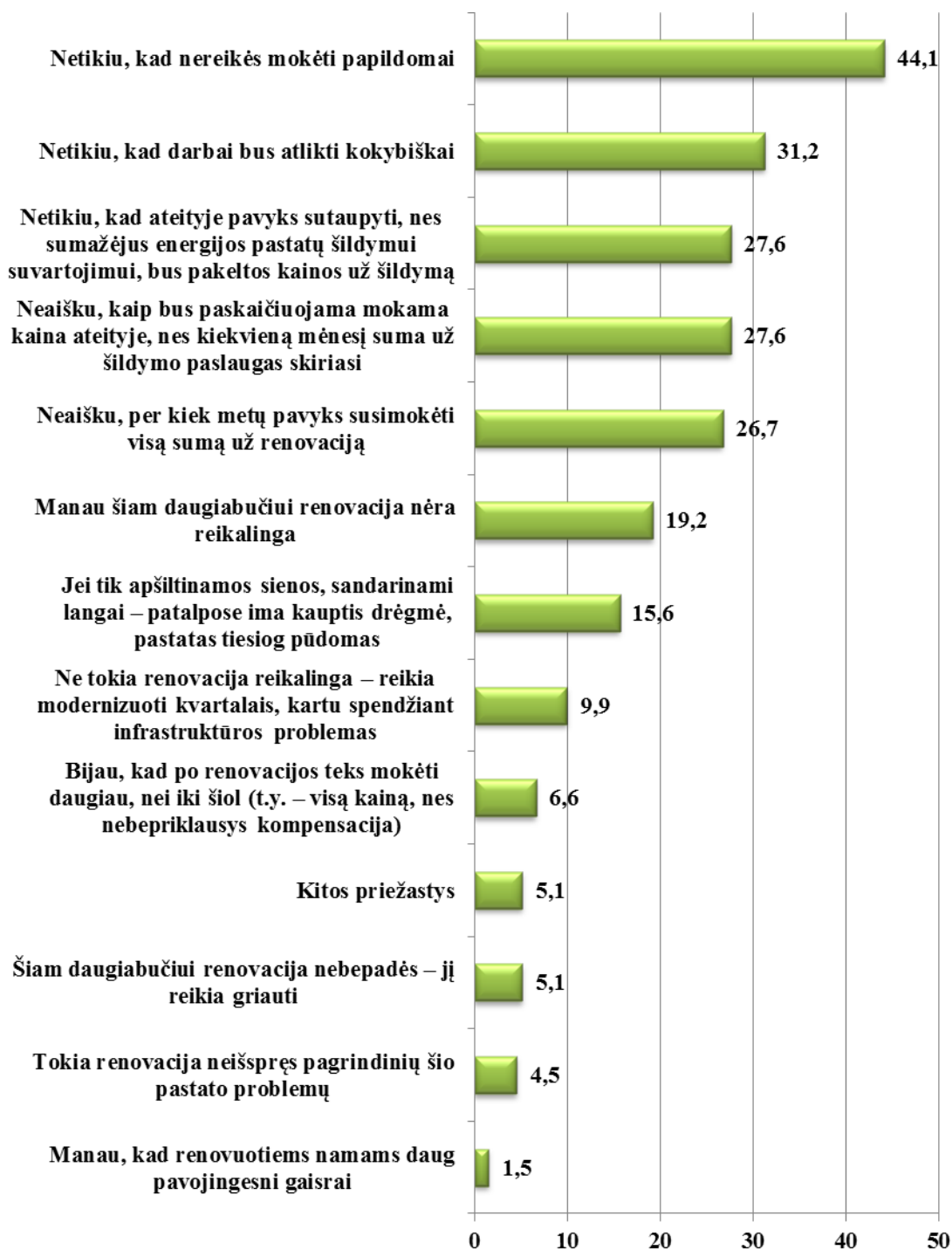
Norinčių pasinaudoti Programa buvo teirujamasi, kodėl jie norėtų pasinaudoti šia galimybe. Apklausoje dalyvavusieji galėjo nurodyti ne daugiau nei tris jų norą iliustruojančius argumentus. Kaip rodo tyrimo rezultatai, daugiau nei pusė apklaustųjų norėtų pasinaudoti programa, nes nori gyventi jaučiau (57,1 proc.) bei šilčiau (50,9 proc.). Vieni dažniau minimų argumentų taip pat buvo žymiai sumažėjusios sąskaitos už šildymą, kai baigs mokėti už renovaciją (44,3 proc.), po renovacijos padidėjusi buto vertė (33,7 proc.). Šiek tiek rečiau buvo teigiama, kad renovuodamiesi asmenys nieko nepraras, o padidės gyvenimo kokybė (28,9 proc.) ir tai, kad pastatą būtina skubiai renovuoti, nes nepasinaudojus vykdoma Programa, vėliau gyventojams patiems vykdant renovaciją teks mokėti daugiau (22,3 proc.) (žr 44 pav.). Tarp kitų argumentų (2,6 proc.) buvo minimi šie: „Būsiu rami dėl mano buities“, „Kad būtų funkcionalu, būtų sutvarkyti vamzdynai“, „Kažkiek pamažės sąskaitos už šildymą“, „Nebedrės sienos (butas kraštinis)“, „Pagerės gyvenimo

kokybė“, „Taupiau gyvensi“, „Žymiai mažesnės kuro sąnaudos autonominiam šildymui“.

44 pav. Argumentai, kuriais remiantis respondentai aiškina norą pasinaudoti galiojančia daugiabučių renovacijos programa, proc. (N=273)

Nurodę, kad nenorėtų pasinaudoti Programa ar neapsisprendę, teigė netikintys, kad nereikės mokėti papildomai (44,1 proc.), netikintys, kad darbai bus atlikti kokybiškai (31,2 proc.). Taip pat nemažai apklaustųjų nurodė netikintys, kad ateityje pavyks sutaupyti, nes sumažėjus energijos pastatų šildymui suvartojimui, bus pakeltos kainos už šildymą (27,6 proc.) ir neaišku, kaip bus paskaičiuojama mokama kaina ateityje, nes kiekvieną mėnesį suma už šildymo paslaugas skiriasi (27,6 proc.). 26,7 proc. savo pasirinkimą grindė nerimu, jog neaišku per kiek metų pavyks susimokėti visą sumą už renovaciją. Beveik penktadalis (19,2 proc.) nurodė, kad jų manymu daugiabučiui, kuriame jie gyvena renovacija nėra reikalinga. Plačiau žr. 45 pav.

45 pav. Argumentai, kuriais remiantis respondentai aiškina nenorą pasinaudoti galiojančia daugiabučių renovacijos programa, proc. (N=333)

Tarp kitų respondentų nurodytų priežasčių (5,1 proc.), kodėl nenorėtų pasinaudoti Programa arba kodėl dvejoja, buvo pateikiami šie atsakymų variantai: „Amžius, nėra pinigų“, „Esu jau pensininkė, nedomina“, „Dalinau renovuotas pačių gyventojų (autonominis šildymas, pakeisti laiptinių ir butų langai)“, „Labai šiltas

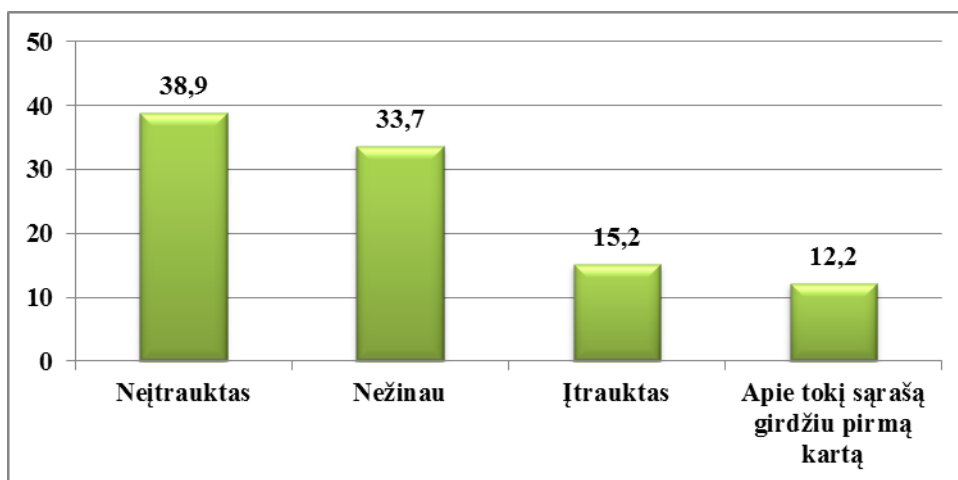
namas“, „*Man tas pats“*, „*Mano amžiuje jau to nereikia ir taip vos galus suduriu“*, „*Mano dalis jau renovuota, o už kitų dalį mokėti nenoriu“*, „*Nekompetentingai vadovaujama iš viršaus, neįvertinamas šilumos laidumas, neatliekami išsamūs skaičiavimai, einama lengviausiu keliu“*, „*Nenoriu, bet bijau prarasti kompensaciją“*, „*Trūksta informacijos“*. 4,5 proc. respondentų teigė, kad tokia renovacija neišspręs pagrindinių pastato problemų. Argumentuodami šį pasirinkimą jie nurodė, kad: „*Iš patirties žinau, kad renovuojant gyventojai įtraukiami į ilgalaikes skolas“*, „*Nepritaikyta ventiliacija, likusi senovinė“*, „*Netikiu, kad pakeis vamzdyną“*, „*Netvirtinami pamatai, nerengiama ventiliacija“*, „*Rusų laikais statyta bloga ventiliacija“*.

Kaip rodo tyrimo rezultatai, renovacijos darbams respondentai per mėnesį galėtų skirti nuo 10 iki 500 Lt (vidurkis - 147,87 Lt, moda – 100 Lt) (žr. 6 lentelę). Tačiau daugiau nei pusė renovuotiniuose daugiabučiuose gyvenančių respondentų nenurodė kokią sumą galėtų skirti arba nurodė, kad neskirtų jokios sumos.

6 lentelė. Respondentų nurodytų sumų, kiek per mėnesį galėtų skirti renovacijos darbams statistinės reikšmės, Lt (N=297)

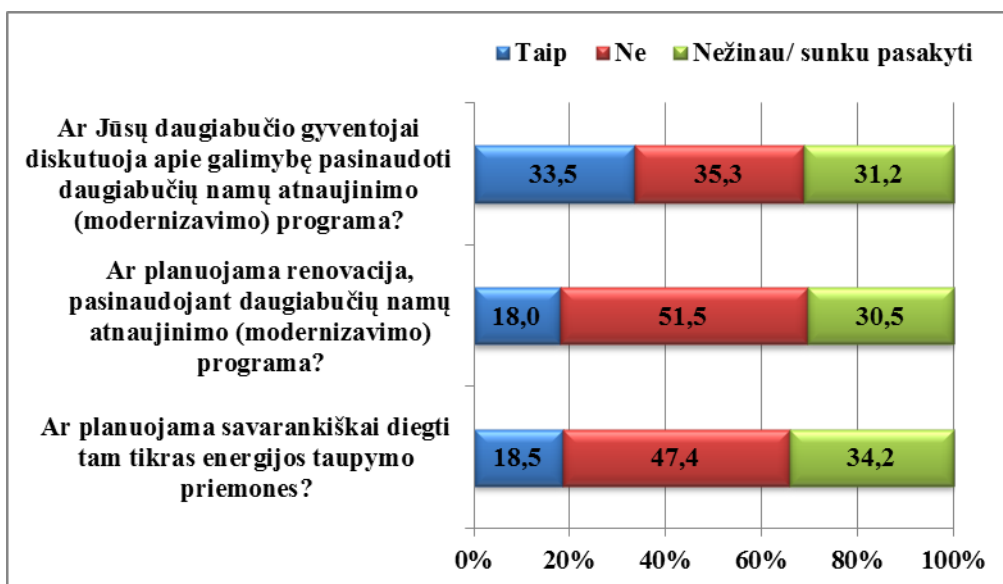
	Vidurkis	Moda	Mažiausia reikšmė	Didžiausia reikšmė
Kokią sumą per mėnesį galėtumėte skirti renovacijos darbams?	147,87	100	10	500

Respondentų buvo klausama, ar jų daugiabutis yra įtrauktas į renovuotinių pastatų sąrašą, kurį sudaro Savivaldybės. Iš 46 paveiksle pateikiamų rezultatų galima matyti, kad 15,2 proc. respondentų nurodė, jog daugiabutis yra įtrauktas į minėtą sąrašą, 38,9 proc. – kad neįtrauktas, o viso 45,9 proc. – nežinojo (12,2 proc. nurodė, kad apie tokį sąrašą nėra girdėję, o 33,7 proc. – kad nežino ar į sąrašą įtrauktas).

46 pav. Respondentų atsakymų į klausimą „Ar Jūsų daugiabutis yra įtrauktas į Savivaldybės patektą renovuotinių pastatų sąrašą?“ pasiskirstymas, proc. (N=606)

Šiek tiek daugiau nei trečdalis (33,5 proc.) respondentų nurodė, kad jų daugiabučio gyventojai diskutuoja apie galimybę pasinaudoti Programa. 18 proc. nurodė, kad jų daugiabutyje planuojama renovacija, pasinaudojant Programa ir 18,5 proc. teigė, jog planuoja savarankiškai diegti tam tikras energijos taupymo priemones. Plačiau žr. 47 pav.

47 pav. Respondentų atsakymų į klausimus apie tai, ar gyventojai diskutuoja apie galimybę pasinaudoti Programa, ar yra planuojama šia Programa pasinaudoti ir ar planuojama savarankiškai diegti energijos taupymo priemones, proc. (N=606)

Daugiau respondentų, kuriems priklauso kompensacija už būsto šildymo išlaidas diskutuoja apie galimybę pasinaudoti Programa (46,2 proc.), nei respondentai, kuriems ši kompensacija nepriklauso (32,2 proc.) ar nežinantys ar priklauso (23,7 proc.) ($p < 0,05$) (žr. 7 lentelę).

7 lentelė. Respondentų atsakymų į klausimą „Ar daugiabučio gyventojai diskutuoja apie galimybę pasinaudoti daugiabučių namų atnaujinimo (modernizavimo) programa?“ pasiskirstymas priklausomai nuo to, ar priklauso kompensacija už būsto šildymo išlaidas

Ar daugiabučio gyventojai diskutuoja apie galimybę pasinaudoti daugiabučių namų atnaujinimo (modernizavimo) programa?	Ar Jums priklauso kompensacija už būsto šildymo išlaidas?			Iš viso:
	Priklauso	Nepriklauso	Nežinau	
Taip	46,2%	32,2%	23,7%	33,5%
Ne	33,0%	37,3%	23,7%	35,3%
Sunku pasakyti	20,9%	30,5%	52,5%	31,2%
Iš viso:	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

$p < 0,05$

Daugiau respondentų, kuriems priklauso kompensacija už būsto šildymo išlaidas taip pat planuoja renovaciją pasinaudojant Programa (27,5 proc.), nei apklaustieji, kuriems kompensacija nepriklauso (16,7 proc.) ar nežinantys ar priklauso (13,6 proc.) ($p < 0,05$) (žr. 8 lentelę).

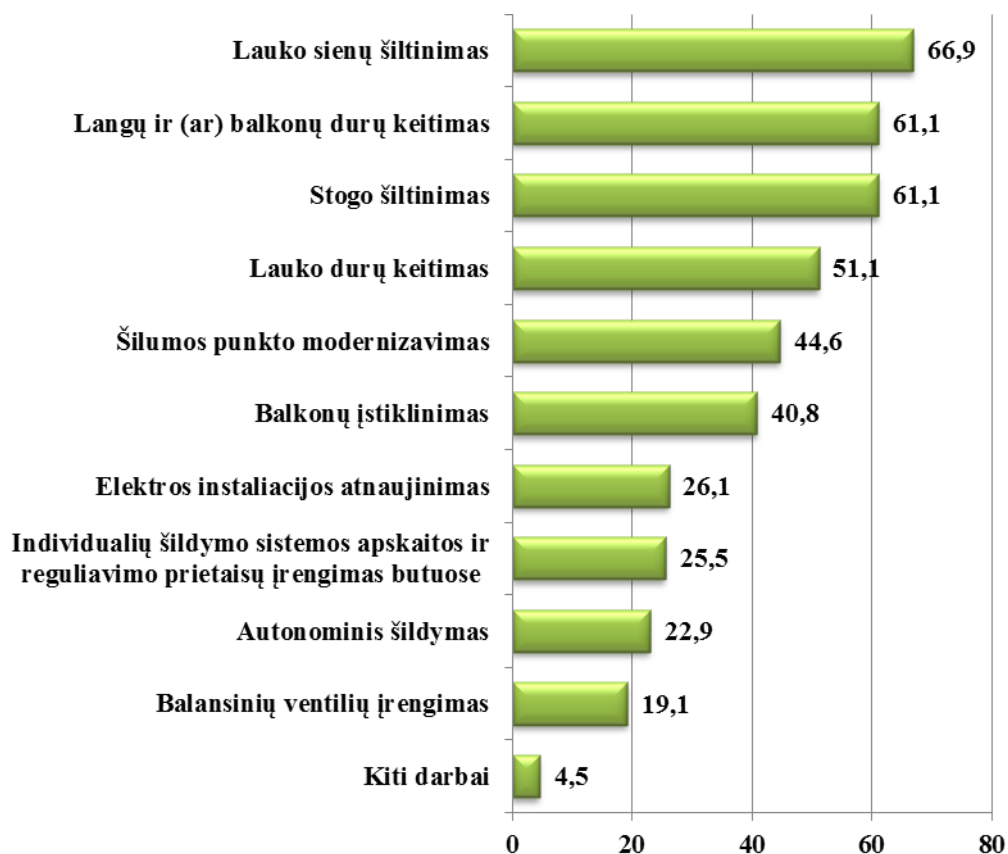
8 lentelė. Respondentų atsakymų į klausimą „Ar planuojama renovacija, pasinaudojant daugiabučių namų atnaujinimo (modernizavimo) programa?“ pasiskirstymas priklausomai nuo to, ar priklauso kompensacija už būsto šildymo išlaidas

Ar planuojama renovacija, pasinaudojant daugiabučių namų atnaujinimo (modernizavimo) programa?	Ar Jums priklauso kompensacija už būsto šildymo išlaidas?			Iš viso:
	Priklauso	Nepriklauso	Nežinau	
Taip	27,5%	16,7%	13,6%	18,0%
Ne	45,1%	54,8%	35,6%	51,5%
Sunku pasakyti	27,5%	28,5%	50,8%	30,5%
Iš viso:	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

$p < 0,05$

Nurodžiusių, kad jų daugiabutyje yra planuojama renovacija, modernizacija (N=157) buvo teiraujamosi, kokie pakeitimai yra planuojami. Kaip rodo tyrimo rezultatai, 66,9 proc. respondentų teigė, kad jų daugiabutyje yra planuojamas lauko sienų šiltinimas, 61,1 proc. planuoja langų ir (ar) balkono durų keitimą bei tiek pat (61,1 proc.) stogo šiltinimą. Daugiau nei pusė (51,1 proc.) planuoja keisti lauko duris, 44,6 proc. planuoja šilumos punkto modernizavimą, 40,8 proc. – balkonų įstiklinimą. Daugiau nei ketvirtadalis taip pat planuoja elektros instaliacijos atnaujinimą ir individualių šildymo sistemos apskaitos ir reguliavimo prietaisų įrengimą butuose. 22,9 proc. respondentų planuoja autonominio šildymo įdiegimą, 19,1 proc. – balansinių ventilių įrengimą. Tarp kitų darbų (4,5 proc.) buvo minimi šie: „*Laiptinių tvarkymas*“, „*Rūsys, liftas*“, „*Vamzdynų keitimas, ventiliacijos atnaujinimas*“, „*vidaus tinklai*“. Plačiau žr. 48 pav.

48 pav. Respondentų nurodyti daugiabutyje planuojami pakeitimai, proc.

(N=157)

4. REZULTATŲ APITARIMAS

2014 m. kovo - balandžio mėnesiais atlikto reprezentatyvaus kiekybinio tyrimo rezultatai atskleidė, kad

Lietuvos gyventojų informuotumas apie veikiančią daugiabučių namų atnaujinimo (modernizavimo) programą nėra pakankamas, Programa jiems nėra pakankamai aiški ir suprantama. Labiausiai aiškumo pasigendama kalbant apie finansavimo sąlygas, dalyvių finansinius įsipareigojimus, atrankos kriterijus, teises, valstybės paramos teikimo tvarką bei iškylančias problemas.

Nors dauguma respondentų mano, kad programa daugiabučių namų gyventojams yra patraukli, tačiau vertinant Programos organizatorių ir vykdytojų kompetencijas dažnu atveju didžiausia dalis respondentų tiesiog neturi nuomonės, nes nėra susidūrę su tomis institucijomis bei neturi pakankamai informacijos apie jų vykdomas veiklas ir atsakomybes.

Kalbant apie žinomas energijos taupymo galimybes, labiausiai respondentams yra žinomos tokios, kai pastatas tiesiog yra apšildomas (šiltinamos sienos, stogas, keičiami, sandarinami langai, durys, balkonai), o mažai žinomos energijos iš atsinaujinančių šaltinių panaudojimo bei kitos galimybės.

Vertinant tyrimo rezultatus, galima pastebėti, kad gyventojai daugiabučių renovaciją suvokia labiau kaip būdą pagerinti gyvenimo kokybę, pasiekti aukštesnę estetinę ir komforto laipsnį (noras gyventi jaukiau, šilčiau), tačiau retai sugeba įžvelgti šio proceso ekonominės naudos pusę, bet dažnai nerimauja, kad teks iš bankų imti paskolas ir vėliau daugybę metų teks jas gražinti. O dabartinę gyvenamojo pastato kokybę dauguma respondentų vertina kaip vidutinišką.

IŠVADOS

1. Dauguma respondentų yra girdėję apie daugiabučių namų atnaujinimo (modernizavimo) programą, tačiau tik beveik dešimtadalis yra su ja susipažinę, o dar beveik ketvirtadalis – susipažinę iš dalies. Tačiau net ir tie respondentai, kurie nurodo, kad yra susipažinę arba iš dalies susipažinę su Programa ne visi žino kad visu daugiabučių renovacijos procesu rūpinasi savivaldybės, kad socialiai remtini asmenys, dalyvaudami Programoje, nepatirs jokių papildomų išlaidų ir kad gyventojai nepatirs papildomų finansinių įsipareigojimų.
2. Beveik pusė respondentų, gyvenančių senos statybos daugiabučiuose, nežino, ar jų daugiabutis yra įtrauktas į renovuotinių pastatų sąrašą, kurį sudaro Savivaldybės.
3. Daugiau nei pusė respondentų mano, kad informacijos apie Programą yra pakankamai, tačiau iš renovuotiniuose daugiabučiuose gyvenančių respondentų taip manančių nėra dauguma. Pagrindiniai respondentų nurodyti informacijos šaltiniai yra televizija, spauda, radijas ir internetiniai naujienų portalai. Respondentams būtų patogiau informaciją apie Programą gauti lankstinukais ir skrajutėmis, platinamais per pašto dėžutes, taip pat pasigendama Programos organizatorių atstovų susitikimų su daugiabučių gyventojais.
4. Dauguma respondentų žino tokias energijos taupymo galimybes, kai sumažinamas šilumos pralaidumas svarbiausiuose pastato konstrukcijos elementuose, tai yra lauko sienų šiltinimas, langų ir balkonų durų keitimas, lauko durų keitimas, stogo šiltinimas, balkonų stiklinimas. Kitas galimybes žino mažiau nei pusė respondentų, o mažiausiai žinoma - balansinių ventilių įrengimas.
5. Didžiausiai daliai respondentų aiškūs/ suprantami yra Programos tikslai ir renovacijos nauda, o mažiausiai aišku/ suprantama yra tai, kodėl savivaldybės atrenka vienus ar kitus daugiabučius renovacijai vykdyti, valstybės paramos teikimo tvarka ir su kokiomis problemomis susiduria renovuotų/ renovuojamų namų gyventojai.

6. Dauguma respondentų mano, kad daugiabučių gyventojams Programa yra patraukli, o beveik ketvirtadalis – neturi nuomonės šiuo klausimu. Beveik trečdalis renovuotiniuose daugiabučiuose gyvenančių respondentų norėtų pasinaudoti šia Programa daugiabučiui atnaujinti, šiek tiek daugiau nei ketvirtadalis - dar nėra apsisprendę.
7. Programą respondentai vertina labiau teigiamai negu neigiamai, o iš atskirų jos aspektų palankiausiai yra vertinama renovacijos nauda, o mažiausiai palankiai – finansinių įsipareigojimų dalis ir valstybės paramos teikimo tvarka.
8. Tyrimas atskleidė, kad vertinant respondentų pasitikėjimą Programos įgyvendinimo proceso organizatorių ir dalyvių kompetencijomis, didžiausia dalis respondentų pasitiki savivaldybe, mažiausia – rangovais, o pagal vertinimo vidurkio reikšmę, respondentai labiausiai pasitiki daugiabučio namo administratoriaus/ bendrijos kompetencijomis.
9. Daugiau nei trečdalis renovuotiniuose daugiabučiuose gyvenančių respondentų nurodė, kad jų daugiabučio gyventojai diskutuoja apie galimybę pasinaudoti Programa, beveik po penktadalį - kad jų daugiabutyje planuojama renovacija, pasinaudojant Programa ir jog planuojama savarankiškai diegti tam tikras energijos taupymo priemones. Renovacijos darbams respondentai per mėnesį galėtų skirti nuo 10 iki 500 Lt (vidurkis - 147,87 Lt). Tačiau daugiau nei pusė renovuotiniuose daugiabučiuose gyvenančių respondentų nenurodė kokią sumą galėtų skirti arba nurodė, kad neskirtų jokios sumos. Dauguma respondentų, ketinančių atnaujinti savo daugiabutį nurodo, jog yra planuojami lauko sienų šiltinimo, langų ir (arba) balkonų durų keitimo, stogo šiltinimo bei lauko durų keitimo darbai.
10. Ekonominė renovacijos nauda nėra pagrindinė priežastis, dėl ko respondentai norėtų renovuoti daugiabutį pasinaudodami galiojančia programa. Svarbiausios įvardijamos priežastys yra noras gyventi jaučiau ir šilčiau, kad po renovacijos padidės buto vertė yra svarbu trečdaliui respondentų, kurie norėtų pasinaudoti Programa, kad atnaujintų savo daugiabutį.

PRIEDAI